

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs: 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie: Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

HET PERSOONLIJKHEIDSDOSSIER IN DE STRAFRECHTSPLEGING

HOOFDSTUK I.

Over de noodzakelijkheid in sommige strafbundels een bizonder dossier aan te leggen, gewijd aan de individuele en maatschappelijke toestand van de verdachte.

In verband met de experimentele en pragmatieke leiding welke de oriëntering van de strafwetenschap op het gebied van de juridische bedrijvigheid met de dag oplegt, is het thans een algemeen erkende waarheid dat de misdadigheid, uiting van een *sociaal feit*, in de eerste plaats het gevolg is van een *menselijke daad*, meestal voortvloeiend uit een *vrijwillige beweging*, *normaal* of *ziekelyk*.

Weliswaar, voor zover zij als maatschappelijk verschijnsel beschouwd wordt, doet de misdadigheid zich voor onder sommige algemene kenmerken, die in de tijd en in de ruimte kunnen bestudeerd en in diagrammen vastgelegd worden.

Deze delinquentie stelt echter ook, ja zelfs hoofdzakelijk, een *individueel probleem*: de studie van de *delinquent*.

Ondanks de klinische en wetenschappelijke bedrijvigheid der criminologen, blijken de gegevens van dit vraagstuk aan elke nauwkeurigheid en zekerheid weerspannig.

Deze ingewikkeldheid is immers eigen aan iedere wetenschap, welke de studie van de psychische uitingen der menselijke persoonlijkheid tot voorwerp heeft.

Sommigen beweren zelfs dat deze psychische persoonlijkheid trouwens alleen kan begrepen worden dan wanneer men teruggaat tot aan haar *biologische* grondslag (1).

Bovendien — zoals Louis Braffort het zeer juist liet opmerken (2) — is de moeilijkheid des te groter omdat het onmiddellijk onderwerp wellicht niet zo dikwijls de mens is in zijn normale toestand, reeds zo moeilijk waar te nemen en te kennen, dan wel het wezen waarvan het verstandelijk en psychologisch raderwerk niet functioneert naar de gewone menselijke gedragingen en hun geestesfactoren.

Dienvolgens, indien het individueel vraagstuk door elk misdrijf gesteld — dat wil zeggen door elke stoornis van een bepaalde maatschappelijke orde (3)

— als ten eerste ingewikkeld en geschakeerd voorkomt, dan moeten de door de beteugelende aktie in het werk gestelde middelen, ten einde onder meer de verdediging van deze maatschappelijke orde te verzekeren, noodzakelijk gericht worden naar een grondige ontleding van een diepgaande kennis van de persoonlijkheid van de misdadiger of van de delinquent.

Door de oordeelkundige keus van een geschikte maatregel aangepast aan elk bijzonder geval, moeten deze middelen ten slotte de verscheidene aspecten en schakeringen van deze persoonlijkheid kunnen weer spiegelen, alsook de mogelijkheden die zij onthult en het gevaar dat zij verbergt, kunnen aanstippen.

Het geldt hier een noodzakelijkheid waarvan talrijke beoefenaars van het strafrecht zich meer en meer bewust worden.

Op het huidig ogenblik nochtans, zowel bij het doel dat de magistraten zich schijnen te stellen wanneer zij een straf opleggen of een veiligheidsmaatregel voorschrijven, als bij de beschouwingen welke hen blijkbaar ingegeven zijn wanneer zij de aard en de graad van deze straf of van deze maatregel beramen, haalt het *feit*, als maatschappelijk kwaad beschouwd, het nog al te dikwijls op de *mens* die er de dader van was.

Zulks is vooral te wijten aan de omstandigheid dat deze magistraten maar al te zelden of op een al te onvolledige wijze, over de criminologische elementen beschikken die tot de psychologische beoordeling van de delinquent onontbeerlijk zijn; ten slotte kunnen zij alleen nog pogen zijn psychische persoonlijkheid, zijn temebilitas, en dienvolgens zijn mogelijkheden tot de reclassering te kennen dan door middel van een loutere op de terechtzitting opgedane indruk, kortstondig, kunstmatig en al te dikwijls bedrieglijk, of in verband met het feit, trouwens van betrekkelijke aard, dat door de delinquent gepleegd werd.

Par. 1. — Huidige samenstelling van het strafdossier.

In de huidige toestand van onze strafprocedures betreft het dossier bijna uitsluitend de *feitelijke* omstandigheden van het misdrijf.

De enkele inlichtingen waarover de rechter beschikt om de *persoonlijkheid* van de delinquent te beoordelen beperken zich, in de grote meerderheid der gevallen, tot het gerechtelijk verleden van de verdachte, of tot bestuurlijke bescheiden van louter vormelijke aard: het *inlichtingenblad*, waarvan de oprechtheid en de waarde soms wel kan betwist worden; het *uittreksel uit het centraal strafregister*, waarvan de vermeldingen nopens de vorige veroordelingen, meestal onder vorm van één woord dat slechts een wettelijke omschrijving samenvat, de ontrouwe weerspiegeling zijn van de objectieve werkelijkheid der feiten en van de subjectieve werkelijkheid van het gevaar van de delinquent voor de maatschappij.

Trouwens, zoals reeds opgemerkt werd, kan de afwezigheid van veroordelingen niet als een voldoende bewijs beschouwd worden dat de verdachte niet reeds vroeger een antisociale bedrijvigheid heeft ontwikkeld.

In de strafzaken, waarvan de verwijzing van de beklaagde naar het Hof van Assisen kan voorzien worden, bevindt zich bovendien een aanvullend vormstuk: het *bulletin van criminele statistiek*, waarvan de maar al te beknopte gegevens op zich zelf niet kunnen volstaan om nopens de persoonlijkheid, van de misdadiger een beoordeling toe te laten.

Een bedachtzame onderzoeksrechter zal weliswaar, in een dergelijke zaak, niet nalaten meer omstandige en nauwkeurige inlichtingen in te winnen omtrent de familiekring, de beroeps- en maatschappelijke omgeving waarin de beschuldigde zich beweegt.

Meestal worden deze inlichtingen verstrekt door een kort verslag van de politie of de rijkswacht, ten ware zij reeds vervat werden in een deskundig verslag, tengevolge van een psychiatrische inobservatiestelling of van een door de onderzoekende magistraat voorgeschreven geestesonderzoek.

Niettemin worden navorsingen van dergelijke aard nog over het algemeen beschouwd als een soort luxe, voorbehouden aan de Assisenzaken en aan sommige zedenzaken, en zulks ondanks de voorbereiding in onze Scholen van Criminologische Wetenschappen, van jonge gespecialiseerde magistraten, wier vorming enigszins theoretisch gebleven is.

Thans nog is het zeldzaam, in een strafdossier van zeker belang, de uiting te bespeuren van de zorg om de rechtsmacht van wijzen nopens de persoonlijkheid van de verdachte toe te lichten, al was het maar door een nauwkeurig verhoor van de beklaagde aangaande de erfelijke, individuele en maatschappelijke factoren die hem eigen zijn, en hun ontwikkeling in de familie- en uitgekozen omgeving van de misdadiger.

Nog zeldzamer is het dat dit verhoor vervolgens tot grondslag zou dienen van een bijzondere onderzoeking, waarvan de uitslagen de rechter zouden wijzen op de ontdekte criminogene factoren, de sociale mogelijkheden van de verdachte zouden onderlijnen, en voor deze magistraat waardevolle, ja zelfs beslissende, gegevens zouden zijn van maatschappelijke geneeskunst.

Par. 2. — Gevolgen.

A. — Wat het vonnissen van de verdachte betreft.

De afwezigheid, in de strafbundel van gegevens die aan de magistraat zouden toelaten de persoonlijkheid te kennen van de delinquent, van hem die niet alleen dient gevonnist, maar die bijna altijd in het collectief leven moet heringeschakeld worden, verwekt een *beslissing die, om zeggens, uitsluitend beheerst is door het feit*.

Gewis stelt het sociaal verweer — grondslag en

doel van de sanctie — rechtstreeks belang zowel in het feit als in de mens, en vonnist de magistraat de mens alléén wegens of in verband met het door hem gepleegde feit. Maar dit feit is betrekkelijk; daar waar verzuimd wordt dicht bij de menselijke werkelijkheden te komen, rijst het gevaar op voor sommige illusies of voor zinsbedrog.

Een goedaardig feit kan, inderdaad, wel het teken zijn van een aanzienlijke periculositeit, kunstmatig ingehouden, terwijl een misdaad, zwaarwichtig op zich zelf, soms de vrucht kan zijn van een ongelukkige en voorbijgaande omstandigheid.

Tal van magistraten geven zich daarvan wel rekenschap; ondanks de leemten welke de strafbundel dienaangaande vertoont, streven zij er naar, zich beter om de *persoon* die de misstap beging, te bekommeren.

Nochtans, bij afwezigheid van vaststaande gegevens in dit subtiel, geschakeerd en ingewikkeld domein, dat aan de traditionele tucht van jurist ontsnapt, blijft de beoordeling van de te vonnissen misdadiger noodzakelijk beperkt tot enkele oppervlakkige, onvolledige en dikwijls bedrieglijke kenmerken.

Deze beoordeling blijft feitelijk ten eerste afhankelijk van het karakter eigen aan de magistraat, van zijn vorming, van zijn ervaring, van zijn psychologische zin of aanvoeling, tot zelfs van de imponderabilia die hem beïnvloeden kunnen.

Dienvolgens, bij de beoordeling van het geval, zoals bij het doel en de keus van de opgelegde sanctie, is het bijna steeds de wil het maatschappelijk kwaad (dat het feit uitmaakt) te doen boeten, die het bij de rechter haalt op het verlangen *de dader ervan terug te winnen*; hoofdzakelijk is het de kastijding die telt; *de verbetering* die de straf moet pogen te bereiken, haar curatieve waarde blijven op de achtergrond.

Slechts *na de daad van de rechter*, alléén nadat de graad van de straf of de aard van de veiligheidsmaatregel vastgelegd is, wordt de vraag van de terugkeer van verwezene in de samenleving gesteld (4), en eerst van dit ogenblik af, met het oog op deze bekommering, ontwikkelt zich eigenlijk een studie, die wel *bij het in gang zetten van de beteugelings-actie* een aanvang had moeten nemen.

B. — Wat het penitentiair optreden betreft.

De maatschappij heeft tegen het misdrijf gereageerd; de strafmaatregel werd bepaald; de tenuitvoerlegging er van werd gelast; de beteugelings-actie treedt haar penitentiare phase in.

Het komt er thans op aan niet enkel de algemene en individuele *intimidatiemacht* aan de straf te verzekeren, maar vooral bij de veroordeelde het *begrip* te doen ontstaan van de sociale schadelijkheid of van de verdorvenheid van een daad, en het voornemen zich in de toekomst er van te onthouden; dat wil zeggen dat naar het bekomen van zijn *verbetering* dient gestreefd.

Bovendien spruit de misdadigheid van een mens dikwijls voort uit het bestaan van maatschappelijke, zedelijke of fysieke gebreken; zij dienen hervormd; hem moeten andere sociale gewoonten worden aangeleerd; in één woord zijn *maatschappelijke heraanpassing* dient verzekerd (5).

Daar liggen de doeleinden welke het penitentiair Bestuur pogt te bereiken.

Bij afwezigheid van alle wettelijke belemmeringen, die, — zoals zulks in veel andere landen het geval was (6), het regime van tenuitvoerlegging der straffen hadden kunnen aanstippen, en tengevolge van de grote vrijheid die het op dit gebied geniet, heeft het

Belgisch Penitentiair Bestuur zich aan de vorderingen der criminologische wetenschappen kunnen aanpassen.

Achtereenvolgens, onder de invloed van de werken der Italiaanse school, van de statistici, van de school van het milieu, van de bio-sociologische school, heeft dit Bestuur er steeds naar gezocht de principes ervan, met oordeelkundig eclectisme en lenigheid, toe te passen op de hem toevertrouwde veroordeelden, ten einde het door hem nagestreefde doel te bereiken.

De met dit oogmerk gebezigde methodes betrachten ten slotte allen, door middel van de wijziging der invloeden van de omgeving, op de *persoonlijkheid* van de veroordeelde in te werken, met wien dit Bestuur trouwens bestendig in voeling is.

Dank zij de medewerking van geneesheren- anthropologen en van psychiaters, die in de laboratoria van anthropologie een gespecialiseerd personeel van bewaarders en van bedienden gevormd hebben, ermede belast de geneesheer bij te staan bij al de opzoekingen die geen geneeskundige vorming vereisen, en mits de doelmatige hulp van een kader van maatschappelijke assistenten, die bij wijze van onderzoek de nodige inlichtingen van sociale aard verstrekken, beijvert zich het penitentiair Bestuur om, nopens de persoonlijkheid van de misdadiger, tot de fijnst uitgewerkte waarnemingen en onderzoekingen over te gaan.

Het spoort de *misdrijfwekkende gebreken* op van zuiver *erfelijke oorsprong*, bij elk gedetineerde, en maakt zijn geslachtsboom op van pathologisch standpunt uit, met de meest beslissende specificaties.

Het gaat over tot het hersamenstellen, in al zijn bijzonderheden, zowel gedurende de kinderjaren en de puberteit van de misdadiger, als op volwassen ouderdom, van zijn *persoonlijk geneeskundig verleden*.

Het stelt het *huidig geneeskundig beeld* samen van de veroordeelde, verzameld de *anthropometrische en morphologische* gegevens, doorgrondt het *zenuwstelsel*, verricht de psychologische *ontleding* van betrokkene en steunt daartoe terzelfdertijd op de psychometrische methodes der verscheidene vermogens (testen) en op de observatie van de gedetineerde; het volledigt deze laatste gebeurlijk door een *psychiatrisch onderzoek*. Ten slotte, legt het Bestuur de algemene behandelingsmaatregelen vast die te werk dienen gesteld om betrokkene te genezen, te verbeteren, te reclasseren, en desnoods uit te schakelen, wanneer zijn eigen belang ofwel dit van het sociaal verweer het vereisen.

Evenwijdig met dit onderzoek ontwikkelde zich bovendien een grondige ontleding der kenmerken van de veroordeelde, als maatschappelijk wezen, in de verschillende *milieus*, waar zijn persoonlijkheid evolueerde, en waarvan zij de invloed onderging: prenataal milieu, familiekring, uitgekozen omgeving, milieu waar deze persoonlijkheid geplaatst was op het ogenblik van het misdrijf en waar zij sedert de feiten geleefd heeft.

Ook de *gelegenheidsomstandigheden* worden onderzocht, diegene welke de onthulling van de gevaarlijke gedraging van de misdadiger hebben toegelaten.

Al de aldus ingezamelde gegevens worden ten slotte in een *synthesis* samengebracht, ten einde, naar de juiste uitdrukking van Prof. De Greeff, «een duurzaam» en aanneembaar psychologisch geheel te hermaken, » een hersamenstelling van het werkelijk geestesleven » van het subject ».

Besluit: het penitentiair Bestuur, en dit Bestuur alléén, verzekert op eigen kracht, *na het vonnis*, de observatie en de onderzoeking van de persoonlijkheid van de misdadiger, van zijn psychologie, en van de

psychische wording van het feit dat tot de veroordeling aanleiding gaf.

Van al deze opsporingen en vaststellingen, evenals van de daaruit getrokken besluiten, is de rechter praktisch onwetend gebleven.

Welnu, vermits al dit werk noodzakelijk *na* het vonnis zal verricht worden, waarom zou het niet van *te voor* verwezenlijkt worden, zegge vanaf het ingangzetten der beteugelingsaktie en zodoende aan de rechter de middelen verschaffen om er zijn beslissing op te steunen?

Zoals reeds opgemerkt, vereist een gerechtigheid, die met de menselijke werkelijkheid meer overeenstemt, dat de rechtsmacht van wijzen de te vonnissen mens beter kenne, dat zij derwijze hem ook anders zou kunnen vonnissen dan in verband met het feit en uitsluitend op het enkel ogenblik van het feit, en hem dus beter zou kunnen vonnissen.

Dienvolgens, om dit doel te bereiken, dient er niet gepoogd dit verschil van optica zoveel mogelijk te verkleinen tussen de rechter, die bij de veroordeling hoofdzakelijk slechts het feit ziet, en het penitentiair bestuur dat, bij het streven naar verbetering en maatschappelijke heraanpassing, vooral de mens op het oog heeft?

Indien de individualisatie van de straf aan de rechter moet toelaten rekening te houden met de persoonlijkheid van de misdadiger onder al haar aspecten, hoe kan die uitslag bereikt worden, tenzij door het betrachten van een merkelijke inkrimping van de caesuur tussen de gerechtelijke phase van de beteugelingsaktie en haar penitentiaire phase, en door het verstrekken vanaf de ontwikkeling van eerstgenoemde, van de individuele en maatschappelijke gegevens, tot nogtoe uitsluitend ingezameld gedurende de andere phase.

Par. 3. — *Maatregelen met het oog op de coördinatie tussen de gerechtelijke en de penitentiaire phase van de beteugelingsaktie.*

Een « Penitentiaire Commissie », samengesteld in de schoot van de « Renaissance Judiciaire », heeft aan het onderzoek en aan de oplossing van dit vraagstuk een merkwaardige studie gewijd, waarvan de verslagen tot op heden nog niet gepubliceerd werden (7).

De Secretaris-Generaal van het Ministerie van Justitie, de heer Prof. Paul Cornil, bracht tijdens de Algemene Vergadering van de « Renaissance Judiciaire », dd. 11 Juni 1948, verslag uit over de algemene besluiten van die studie, door het aanbevelen van verscheidene soorten maatregelen, ten einde de inspanningen te ordenen en de twee fasen van de beteugelingsaktie te overbruggen (8).

Wij kunnen de voorgestelde maatregelen slechts beamen :

A. — *Specialisatie en vorming van de magistraat.*

De strafrechter er toe brengen zijn beslissing uit te spreken niet enkel door de mens te vonnissen in verband met het feit en met het ogenblik waarop het gepleegd werd, hem toelaten de keus en de graad van een gepaste maatregel te bepalen door de voorafgaande synthesis van al die ingewikkelde en geschakeerde factoren, welke de persoonlijkheid van bedoelde mens en de kenmerken van de verschillende milieus waarin hij geleefd heeft samenstellen, veronderstelt een meer en meer doorgedreven vorming van penalist en een criminologische specialisatie van de magistraat, er toe geroepen deel te nemen aan de beteugelingsaktie.

Het betreft zelfs een noodzakelijkheid waarvan verscheidene auteurs en beoefenaars der strafwetenschap de gebiedende spoed hebben onderlijnd (9).

Het komt er op aan dat van de Universiteit af de toekomstige strafrechter niet enkel gespecialiseerd weze in de oplossing der rechtskundige problemen, welke de strafbare feiten zelf stellen, maar ook *die* wetenschappelijke geestesvorming ontvange, welke hem het dooreenlopen moet doen begrijpen der effectieve, individuele en maatschappelijke elementen betreffende de misdadiger, en hun ontwikkeling in de verschillende sociale milieus, waarin hij geleefd heeft; deze vorming moet de toekomstige strafrechter in staat stellen de misdrijfverwekkende oorzaken uit dit complexe los te maken, alsook de graad van temebilitas van de misdadiger en zijn mogelijkheden tot verbetering en maatschappelijke heraanpassing, en de rechter dan ook ten slotte toelaten de best gepaste maatregel uit te kiezen.

Het is beslist in de Scholen voor Criminele Wetenschappen dat deze vorming, in de verschillende takken van de criminologie, haar wetenschappelijke grondslag zal krijgen; het blijkt echter gewenst dat deze vorming voortgezet worde door een *post-universitair onderwijs*, en wel in het teken van de practische ontwikkeling der penitentiaire wetenschappen.

Het zou bovendien behoren de strafrechter belang in te boezemen — al was het onder oogpunt van documentatie en met het doel hem toe te laten zijn eigen beoordelingen te volmaken — voor de tijdens de tenuitvoerlegging der door hem uitgesproken straf, ingezamelde waarnemingen.

Dienaangaande blijft nog heel wat te zeggen, maar de verscheidene in te brengen beschouwingen zouden het raam van deze korte toelichting te buiten gaan.

B. — *Meer afgetekende motivering in de strafrechtelijke beslissing van de keus der straf.*

Op het huidig oogenblik zijn de strafrechtelijke beslissingen, die uitdrukkelijk de beweegredenen doen uitschijnen waardoor de keus van de straf of van de maatregel bepaald werd, uiterst zeldzaam, uitgezonderd in het geval waar de wet de rechter er toe verplicht uit te leggen om welke concrete redenen hij ze oplegt (b.v. wanneer hij de ter beschikkingstelling van de regering beveelt van een recidivist of van een gewoontemisdadiger, bij toepassing van de artikelen 25 en 26 der wet op de verdediging der maatschappij, d.d. 9 April 1930).

Deze afwezigheid van motivering, of beter gezegd deze gebruikelijke motivering, vrucht ener in elk geval gemakkelijke traditie, kan gerechtvaardigd worden, hetzij door het verlangen de graad van de straf in overeenstemming te brengen met die welke de billijkheid er zich toe beperkt te eisen, zonder daarom uitdrukkelijk tegen de wettekst aan te stoten, hetzij door de vrees in maar al te subjectieve beschouwingen te vervallen, hetzij ten slotte door de moeilijkheid in duidelijke, stipte en bondige bewoordingen de verscheidenheid samen te vatten der geschakeerde elementen, waarvan het nasporen van elke menselijke persoonlijkheid het bestaan onthult.

Het onderzoek naar de gegrondheid van deze rechtvaardigingen valt buiten het raam van onderhavige toelichting.

Wellicht komt het dikwijls als werkelijk moeilijk voor — zoals de heer advocaat Vanderveeren deed opmerken — de imponderabilia raak weer te geven die tussenbeide komen om de overtuiging van de rechter aangaande de plichtigheid te vormen en om

zijn beoordeling nopens de toe te passen straf te beïnvloeden (10).

Het behoort nochtans aan de rechter, in zijn beslissing een wel afgetekend onderscheid vast te leggen tussen de schuld van de verdachte, en de *keus van de straf* die hij oplegt of de aard van de veiligheidsmaatregel die hij uitspreekt.

Waarom, in plaats van zich te beperken tot de bewoording ener omschrijving, slaafse overschrijving van de wettekst, zou de rechter niet eerst de bijzondere omstandigheden van het feit kunnen aanstippen, en derwijze de zwaarwichtigheid er van onderlijnen?

De schuld aldus duidelijk zijnde losgemaakt en vastgelegd, blijkt het vervolgens gewenst — alhoewel het euvel der gestereotypeerde formules dient vermeden — in een meer sipte motivering van de keus en van de omvang der straf het middel te vinden om, zowel aan de rechter in beroep en aan de veroordeelde als aan de derden, toe te laten de zin en de draagwijdte ervan te beoordelen.

Bovendien, zo deze motivering breder, meer afgetekend en stipter is, zal zij steeds voor de penitentiaire instanties, binnen het raam van hun individuele en maatschappelijke opdracht, als een kostbare, ja zelfs beslissende, aanwijzing gelden, met het oog op een wijze van tenuitvoerlegging der straf die met de wil van de rechter overeenstemt.

Dienvolgens staat het buiten kijf dat deze motivering van aard is een der ernstigste middelen uit te maken om de coördinatie tussen de gerechtelijke en de penitentiaire phase der beteugelingsaktie te verwezenlijken.

Om samen te vatten: de gespecialiseerde vorming van de strafrechter is een der voornaamste voorwaarden om de individualisatie van de straf te verzekeren, van dit « kwaad door het strafrecht inge » gevolge de wet opgelegd als beteugeling van een » daad door de wet verboden » (11).

Het wetenschappelijk onderwijs zal de magistratuur hebben geleerd met belangstelling de persoonlijkheid van de delinquent gade te slaan, met die diepe overtuiging bezielend dat er geen twee precies dezelfde misdadigers bestaan en dat ieder van hen aan een behandeling, aangepast aan zijn eigen geaardheid, dient onderworpen (12).

Deze vorming moet aan de magistratuur toelaten in elk concreet geval de aard en de duur der straf aan de persoonlijkheid van de misdadiger en aan zijn graad van gevaarlijkheid nauw aan te passen, in één woord: de straffen te onderscheiden volgens de aard van het individu (13), en door een werkelijk en duidelijk gemotiveerde beslissing de maatregel uit te kiezen, die zoveel mogelijk tot de reclassering van verwezene en tot de bescherming van de samenleving leiden zal. Nochtans valt het niet te betwijfelen dat deze opdracht niet zou kunnen ondernomen en tot een goed einde gebracht zonder dat het onontbeerlijk materiaal ter beschikking zou gesteld worden van hem aan wie deze opdracht toevertrouwd wordt.

De rechter moet dus niet alleen over een bundel betreffende de feiten beschikken, maar bovendien moeten hem de meest omstandige inlichtingen nopens de persoonlijkheid van de verdachte verstrekt worden, inlichtingen ingewonnen op de best mogelijke wijze en zulks vanaf het ingangzetten van de beteugelingsaktie.

C. — *Het persoonlijkheidsdossier van de delinquent.*

Tijdens zijn inaugurale rede tot de cursus van Criminologie in de Universiteit te Luik, op 28 October 1946, betreffende de vorming van de strafrechter (14),

werd door onze uitstekende ambtgenoot de heer advocaat-generaal Jean Constant, reeds gewezen op de uitdrukkelijke en dikwijls stipt gebiedende voorschriften welke de meeste moderne strafwetboeken bevatten, daar waar zij aan de rechter de verplichting opleggen rekening te houden en met de zwaarwichtigheid van het misdrijf en met al de factoren welke de misdadiger hebben kunnen beïnvloeden, en met zijn neiging om misdrijven te plegen (15).

Nochtans is het natuurlijk niet op de terechtzitting, waar de beklaagde zich steeds voorstelt onder een kunstmatige tonus van zuiver opportunisme, dat de rechter het verleden van de verdachte zal kunnen doorgronden, de subtiele en verscheidene schakeringen van zijn psychische toestand opsporen, de kenmerken van zijn fysisch gestel kennen, zijn erfelijkheid en de omgevingen waarin hij zich ontwikkelde nasporen, weten op welke wijze hij er geleefd heeft en hoe hij er toe gekomen is het misdrijf te plegen (16).

Het is in een aanhangsel, aan de rechter overgelegd, als een bestanddeel van het strafdossier, en samengesteld gedurende het voorbereidend onderzoek, onder de leiding van de onderzoekende magistraat, dat de rechter het volledig overzicht moet kunnen vinden van de *volstreckte objectieve gegevens*, welke de fysiologische en sociologische gedaante van het individu (17) kunnen weergeven, alsook de psychologie van zijn gedragingen.

De samenstelling van dit *persoonlijkheidsdossier* — dat zich evenwijdig met het gerechtelijk onderzoek nopens de strafbare feiten en met dezelfde waarborgen ontwikkelt en dat tot grondslag zal dienen van de wetenschappelijke beoordeling van een menselijk microcosmos ten einde beter te begrijpen en te vonnissen — blikt dus het *onmisbaar werktuig* te zijn om aan de moderne strafrechter toe te laten zijn uitgebreide maatschappelijke opdracht te vervullen, en, om — luidens de gelukkige formule van de heer procureur-generaal Cornil — de « *quantitatieve* » nasporing naar de wil te vervangen door de « *qualitatieve* » opzoeking naar de verantwoordelijkheid; « om derwijze de *hoedanigheid* van de uit te spreken straf te ontdekken; om de straf uit te kiezen waarvan de vorm op zijn best de opvoeding, de aanpassing, of de genezing van de misdadiger, of, indien het moet — en zulks zal dikwijls nodig zijn — de drie tegelijk, te verwezenlijken » (18).

Dit persoonlijkheidsdossier zal trouwens, zowel door de gegevens die het zal verschaffen als door de hoedanigheid en de functies van diegene die ermede zullen belast zijn, deze gegevens in te zamelen, niet enkel de eerste overbrugging zijn van de kloof die thans het gerechtelijke van het penitentiaire scheidt.

Dit dossier moet insgelijks toelaten, ter zake van het *medico-psychiatrisch deskundig onderzoek*, dat in de onderbewuste werkelijkheid, een daad van deelneming is aan de functie om te vonnissen (19), het evenwicht te verzekeren tussen de geneesheer-deskundige en de rechtbank, tot zelfs van het dooreenlopen van het recht en van de geneeskundige wetenschappen. Immers, door het opsporen en de vereniging der menigvuldige factoren die het geheel ener sociologische individualiteit samenstellen, zal dit dossier het psychiatrisch-deskundig onderzoek aan de vereisten van het sociaal geweten op meer stipte wijze aanpassen (20).

Aldus, niet enkel aan de gespecialiseerde strafrechter, maar bovendien aan de geneesheer-psychiater, zal het persoonlijkheidsdossier al de sociologische gegevens verstrekken binnen het raam derwelke het

geneeskundig probleem zich voordoet en het onderzoek naar de psychologische waarheid zich beweegt (21).

Derwijze zal dit dossier het in-het-werk-stellen vergemakkelijken van het tweezijdig psychiatrisch onderzoek, aanbevolen door het hervormingsontwerp der wet op het sociaal verweer, uitgewerkt door de commissie Cornil-Braffort (22), en waarvan de vooruitstrevende opvatting het ten slotte wel zal weten te halen — zo hopen het wij toch — op « *verouderde tegenkantingen* » (23).

In een toelichting, onlangs gepubliceerd (24), heeft de heer S. Versele, rechter in de rechtbank te Leuven, de psycho-fysische en maatschappelijke bestanddelen in het licht gesteld die, met de medewerking van gespecialiseerde helpers, in het raam van de rechtsvordering en in de vormen die deze auteur aanstipt, het voorwerp zouden moeten uitmaken van navorsingen, die de *practische samenstelling* van het persoonlijkheidsdossier van de delinquent zouden toelaten.

Deze samenstelling en de daartoe aangewende middelen zijnde vastgesteld en aanvaard, komt het er dan nog op aan zich af te vragen of de voorgestelde hervormingen, zonder essentiële moeilijkheden en zelfs zonder gevaar, in onze strafrechtspleging zouden kunnen ingevoerd worden buiten de tussenkomst van de wetgever.

HOOFDSTUK II.

Over de noodzakelijkheid aan het persoonlijkheidsdossier een wettelijk karakter te geven.

In zijn redevoering *Propos sur le Droit Criminel*, uitgesproken op de plechtige heropeningszitting van het Hof van Verbreking dd. 16 September 1946 (25), werd de heer procureur-generaal Cornil er toe gebracht vast te stellen dat het strafrecht, net zoals de strafrechtspleging (26), opgehouden hebben, in ons land, uitsluitend beheerst te zijn door de wet, overeenkomstig de artikelen 7 en 9 der Grondwet.

Het sociaal geweten is er toe gekomen de wetteksten — zelfs diegene welke de grondprincipes bekrachtigen — te doen buigen, om ze aan nieuwe opvattingen aan te passen (27).

Zo b.v. het ensemble der inwendige penitentiaire maatregelen, de rij der vervroegde maar gepaste invrijheidstellingen, de inrichting ener post-penitentiaire voorgedij ten einde de in vrijheid gestelde veroordeelde te beschermen tegen het gevaar van hetgeen Prof. J. A. Roux zeer juist geheten heeft « *de crisis van de invrijheidstelling* », de instelling van het « *probation* »-stelsel in de plaats van de tenuitvoerlegging der vrijheidsstraf, voorlopig geschorst, zijn zoveel stoutmoedige verwezenlijkingen van het penitentiair bestuur, maar die ondernomen en ontwikkeld werden *op de kant van de wet*, met het doel *na het vonnis* een individualisatie te bewerken die ten slotte de door de rechter uitgesproken straf herleidt tot een loutere ter beschikkingstelling van de regering gedurende een tijdsperiode, waarvan het maximum niet mag overschreden worden.

Anderzijds, sedert 1946, zien wij niet dagelijks, onder onze ogen, in het rechtsgebied van sommige parketten, een zuiver pretoriaanse toepassing van het « *probation* »-stelsel binnendringen en zich ontwikkelen in het strafrecht, *vóór* het vonnis (28)?

Het aanvaarden van deze initiatieven of verwezenlijkingen door het sociaal geweten (29) is beslist een ontegensprekelijk bewijs van zijn evolutie, van zijn verheffing, en van zijn rijpheid.

Evenzo, in het teken van deze evolutie, is men ten

huidigen dage er toe gekomen het persoonlijkheidsdossier van de delinquent als de onontbeerlijke aanvulling te beschouwen van het gerechtelijk onderzoek nopens de hem ten laste gelegde strafbare feiten.

Het opnemen van dit dossier in de gerechtelijke phase van de beteugelingsaktie en vóór het vonnis is dus een werkelijkheid, geschapen door de maatschappelijke en juridische vereisten.

Het lijdt nochtans geen twijfel dat men dergelijke materie in de gerechtelijke praktijk niet mag toelaten zich in het wilde te ontwikkelen en aldus de poort open laten voor misbruiken en willekeur.

Immers, het samenstellen in de strafbundel van een individueel en maatschappelijk dossier van de delinquent doet, zowel onder oogpunt der principes als nopens zijn praktisch in werking komen, een reeks problemen oprijzen van zulkdanige aard dat de samenstelling van dergelijk dossier niet kan worden opgevat zonder *tussenkomst van de wetgever*.

«Niemand kan vervolgd worden dan in de gevallen » voorzien bij de wet en op de wijze door haar voor » geschreven » (tweede lid van artikel 7 der Grondwet).

De regelen der strafrechtspleging moeten door wetteksten worden voorgeschreven, opdat eenieder zou kunnen nagaan of zij nageleefd werden (30); zoniet is de persoonlijke vrijheid in gevaar: dit is een axioma waarvan wij allen doordrongen zijn en dat ons zo klaarblijkelijk schijnt als dit ander door onze Grondwet overgenomen axioma: «Nulle crimen, nulla poena sine lege» (31).

Welnu, het door de invoering van het persoonlijkheidsdossier beoogde doel laat onmiddellijk uitschijnen dat de samenstelling van dergelijke bundel zonder belang is voor de zogenaamde *vormelijke* misdrijven, omdat deze alleen de vormregelen betreffen en bij de daders ervan geen neigingen doen blijken tot weerspannigheid tegen de grondslagen zelf van de maatschappelijke orde (32).

Aan diegenen die zich schuldig hebben gemaakt aan een misdrijf *gericht tegen de grondregelen*, welke de basis vormen van de maatschappelijke zedenleer (33), ofwel aan een inbreuk die een opvallend gemis van sociale aanpassing doet uitschijnen en het bewijs leveren van een ware staat van misdadigheid (34), moeten de voorafgaandelijke navorsingen, betreffende de verschillende psycho-fysische en sociologische aspecten van het individu, voorbehouden worden.

Maar dan nog, in dit geval, dient een onderscheid gemaakt tussen :

a) de misdrijven van *fundamentele zwaarwichtigheid*, namelijk deze die de strafwetten, in elk geval, zonder mogelijke correctionalisatie, onder de bevoegdheid doen vallen van de criminele rechtsmachten (uitgezonderd nochtans de politieke- en persmisdrijven) : het zijn de misdrijven van *objectieve* fundamentele zwaarwichtigheid; ofwel de misdrijven van *subjectieve* fundamentele zwaarwichtigheid, d.w.z. deze die gepleegd werden door de recidivisten of de gewoontemisdadigers (naar het criterium vastgesteld door art. 25 der wet op het sociaal verweer dd. 7 April 1930).

b) de misdrijven van *betrekkelijke zwaarwichtigheid*, namelijk de misdaden vatbaar voor correctionalisatie of de misdrijven beteugeld door een maximum hoofdgevangenisstraf van ten minste één jaar (grondslag van de staat van wettelijke herhaling voorzien door artikel 56, 2de lid van het Strafwetboek).

Het hoeft geen betoog dat wat de *eerste categorie* delinquenten betreft, de loutere inlichtingen nopens het gerechtelijk verleden van de verdachte, zoals ze

thans geboekt worden in het *inlichtingenblad* en in het *uittreksel uit het centraal strafregister*, niet kunnen volstaan om de rechter in te lichten.

Merken wij trouwens op dat de rechter dikwijls een gezworene is, die aan de keus en het vastleggen van de straf deelneemt; het is er dus hoofdzakelijk om te doen deze gelegenheidsrechter op de beste wijze en zo volledig mogelijk in te lichten aangaande al de psycho-, physische en maatschappelijke kenmerken van de beschuldigde, dien hij schuldig zal hebben verklaard.

Dientengevolge zal de *verplichte toevoeging* bij voormelde bestuurlijke bescheiden dienen voorzien van dit bijzonder dossier, dat, reeds in 1939, ter gelegenheid van de « Internationale Juridische Week » die te Luik moest doorgaan doch wegens de oorlogsgebeurtenissen moest worden afgelast, het voorwerp ging uitmaken van een wens aller penalistes (35).

Welke zijn de verscheidene bestanddelen welke dit dossier noodzakelijk zal dienen te bevatten?

De heer Versele heeft ze zeer oordeelkundig in zijn toelichting doen uitschijnen (36) :

1°) In de eerste plaats, het *omstandig enquête-verslag nopens de persoonlijkheid*, d.w.z. een uitgebreid psycho-fysisch en maatschappelijk onderzoek betreffende de persoonlijkheid van de delinquent : erfelijkheid, biologisch en psychologisch gestel, familie-toestand, beroepsomgeving, maatschappelijk milieu, nasporing der drijfveren die de delinquent tot het misdrijf gedreven hebben, enz.

Van nu af, dient echter de volgende gewichtige opwerping aangestipt : dit uitgebreid onderzoek, dat niet alleen het verleden van de delinquent maar ook van zijn bloed- en aanverwanten zal omwoelen, alhoewel deze laatste aan het onderzochte strafbare feit volkomen vreemd zijn, loopt gevaar gegevens te onthullen, welke deze personen, wegens best te rechtvaardigen waardigheidsredenen, tot nogtoe zorgvuldig verdoken hielden.

Met welk recht zullen deze nochtans onontbeerlijke inlichtingen mogen ingewonnen worden en opgenomen in het enquêteverslag, tenzij krachtens een wettelst?

Het lijdt geen twijfel dat een dergelijk onderzoek, ter wille van de menigvuldige domeinen waarin het zal dienen binnen te dringen en van de subtiele verscheidene en dikwijls moeilijk ontdekbare gegevens welke de nasporing er van zal pogen in te zamelen, noodzakelijk zal moeten toevertrouwd worden aan een korps gespecialiseerde agenten. Deze laatsten zullen een grondig onderwijs en een bijzondere, steeds verbeterde, vorming moeten genoten hebben; zij zullen bovendien in een centrale dienst dienen verenigd, die de éénsgezindheid en de eenheid van leiding, het toezicht en de tucht over zijn leden zal verzekeren.

Zoals de heer Versele het voorgesteld heeft (37), schijnen de *maatschappelijke assistenten* van de Centrale Dienst van het Ministerie van Justitie (Penitentiar Bestuur), waarvan het kader zou dienen versterkt en de inrichting verbeterd, best aangewezen om deze kiese opdracht te vervullen.

Het blijft echter wel verstaan dat het de onderzoekende magistraat is die de leiding heeft over het persoonlijkheidsonderzoek, en dat hij dit laatste, naar gelang de gegevens die het gerechtelijk onderzoek betreffende de feiten hem zullen verschaffen, door de maatschappelijke assistente op meer stipte wijze op een wel bepaald punt zal doen slaan.

2°) Vervolgens, in geval de verdachte in staat van voorlopige hechtenis verkeert, het *verslag van psycho-logische observatie van de aangehouden delinquent*,

d.w.z. het onderzoek, in de gevangenis, van zijn psychologische gedraging *na* het misdrijf.

Door de onderzoekende magistraat aan specialisten toevertrouwd, zou deze observatie het voorwerp uitmaken van een verslag waarvan de bestanddelen de beoordeling zouden toelaten van sommige persoonlijke- en omgevingsfactoren, welke de gewone onderzoeksmiddelen er niet zouden in gelukt zijn te ontdekken.

Luidens de zienswijze van de heer Versele, zou het behoren, ter wille van het voorwerp en het doel der observatie alsook van de subtiliteit der psychologische gegevens welke dergelijke observatie vereisen, de noodzakelijkheid of de gepastheid ervan, aan het oordeel van de onderzoekende magistraat over te laten, mits de gebeurlijke machtiging van een onderzoeksrechtsmacht.

In verband met de hier beoogde misdrijven, zijn wij nochtans de mening toegedaan dat hun essentiële zwaarwichtigheid, die zeer dikwijls aan een gelegenheidsrechter — de gezworene — zal onderworpen worden, *steeds de volstrekte noodzakelijkheid* verwekt zoveel mogelijk en door alle middelen de persoonlijkheidsfactoren van de misdadiger te doorgronden, en in de eerste plaats deze die, ondanks het omstandig onderzoek van de maatschappelijke assistentie, aan zijn navorsingen zouden ontsnapt zijn.

3°) Ten slotte zal bij dit aldus samengesteld individueel en maatschappelijk dossier het *afschrift* worden *gevoegd van al de voorgaande gerechtelijke beslissingen houdende strafveroordeling van de verdachte*.

Ziedaar dus — buiten het inlichtingsblad en het uittreksel uit het centraal strafregister — de drievoudige inhoud van het persoonlijkheidsdossier dat de onderzoekende magistraat *verplichtend* zou moeten samenstellen en, in een bijzonder bijvoegsel, bij het dossier der feiten voegen, telkens deze feiten zullen zijn: hetzij een niet te correctionaliseren misdaad, hetzij, onafgezien van de aard en de graad der door de wet bepaalde straf, een misdrijf tegen de grondregelen van de maatschappelijke zedenleer, gepleegd door een individu dat, reeds herhaalde malen tegen de maatschappelijke orde misdrijven bedreven heeft, waarvan de ernst en de herhaling een gevaar zijn voor het bestaan zelf van deze orde (38) (recidivisten en gewoontemisdadigers voorzien bij art. 25 der wet dd. 7 April 1930).

Sommige auteurs, zoals de heer Versele (39), voorzien de *verplichte* bijvoeging van het omstandig persoonlijkheidsonderzoek bij de strafbundel van een reeks zaken, die het raam van deze welke wij bedoelen, in brede mate te buiten gaan.

Meer bepaald zouden het de zaken zijn betreffende de verdachten van min dan vijf-en-twintig jaar, deze die in staat van feitelijke herhaling verkeren, en deze die tot een gevangenisstraf, welke de twee jaar kan overtreffen, kunnen veroordeeld worden.

De criteria die wij reeds aangeduid hebben en die, naar ons oordeel, de stof moeten beheersen, dienen echter niet uit het oog verloren.

De argumenten, ontwikkeld tot staving van voormelde zienswijze, blijken dan ook veel meer de aandacht der onderzoekende magistraten te moeten gaande maken, wanneer, in het concreet geval dat hen zal voorgelegd worden, zij zullen moeten beslissen, of het, al dan niet gepast blijkt het samenstellen van het omstandig persoonlijkheidsonderzoek te bevelen.

Dienvolgens, behoort het, onzes erachtens, dit onderzoek *verplichtend* te maken alléén in de gevallen van misdrijven met fundamentele zwaarwichtigheid.

Wat integendeel *de tweede categorie delinquenten* betreft, te weten diegenen die een misdrijf gepleegd hebben, weliswaar gericht tegen de grondregelen van de maatschappelijke orde, maar nochtans minder zwaar door de strafwet beteugeld (misdaden vatbaar voor correctionalisatie of misdrijven gestraft met een maximum hoofdgevangenisstraf van minstens één jaar), blijkt het persoonlijkheidsdossier niet een zó omstandig geheel van psycho-fysiologische en maatschappelijke gegevens te moeten bevatten, of, ten minste, hun toevoeging bij de bundel der feiten komt, in al de gevallen, niet voor als één gebiedende noodzakelijkheid.

Aan de onderzoekende magistraat of aan de rechtsmacht van wijzen zal het behoren, in elk bepaald geval, te beslissen nopens het nut of de gepastheid van deze bijvoeging, en zulks, 't zij van ambtswege, 't zij op vordering van het Openbaar Ministerie, 't zij op verzoekschrift van de verdachte. Het gewoon rechtsmiddel tegen de beschikking van de rechter of tegen het vonnis dient voorzien.

Nochtans, kan het gebeuren dat in verband met de *betreffelijke zwaarwichtigheid van het gepleegd misdrijf*, ofwel in geval het geen recidivist of gewoontemisdadiger betreft, de onderzoekende magistraat van oordeel is dat een omstandig persoonlijkheidsonderzoek van de delinquent en de psychologische observatie van de aangehouden verdachte als nutteloos voorkomen. Laat ons echter niet vergeten dat het ook nog een misdrijf zal gelden tegen de grondregelen van de maatschappelijke orde en dat de strafrechter dienvolgens sommige psychologische en maatschappelijke aspecten van verdachte's persoonlijkheid moet kunnen beoordelen, ten einde er de aard en de graad van de uit te spreken straf naar te berekenen.

Hieruit vloeit voort dat, zelfs in dit geval, het persoonlijkheidsdossier niet zal mogen beperkt worden tot het inlichtingenblad en tot het uittreksel uit het centraal strafregister.

Buiten deze loutere vormstukken, zou de onderzoekende magistraat nuttiger wijze een stipt bescheid kunnen doen samenstellen, echter van beperkte draagwijdte, hetwelk door sommigen zeer juist genoemd werd: *de persoonlijkheidsfiche van de delinquent* (40) of de *inlichtingenfiche* (41).

Het betreft namelijk, zoals de heer Versele het reeds aangestipt heeft, een geordend en methodisch onderzoek, dat vaste, objectieve, nauwkeurige en doelmatige inlichtingen moet verzamelen aangaande de familie van de misdadiger, zijn beroepsomgeving, zijn maatschappelijke kring en de wijze waarop hij er zich gedragen heeft tot op het ogenblik van het misdrijf.

Dit onderzoek zal de onderzoekende magistraat mogen toevertrouwen aan de *helpers van het gerecht*, die reeds optraden bij het onderzoek der feiten, maar waarvan de inwijding en de vorming, onder meer in de Politiescholen, noodzakelijk op meer volledige en doelmatige wijze zullen dienen verzekerd.

Aan deze persoonlijkheidsfiche, derwijze opgesteld onder zijn leiding, zou de magistraat insgelijks het afschrift moeten toevoegen van al de vorige gerechtelijke beslissingen houdende strafveroordeling van de delinquent.

Het volstaat aan te halen in welke gevallen het persoonlijkheidsdossier van de misdadiger zal moeten of kunnen samengesteld worden, wie nopens deze samenstelling zal beslissen, en welke gegevens of inlichtingen dit dossier zal bevatten; het volstaat te doen opmerken in welke verschillende en menigvuldige domeinen, — zeer dikwijls de meest intieme

en zelfs betreffende personen vreemd aan de strafbare feiten, — de onderzoekers zullen moeten binnen dringen en hoe zij ze zullen moeten omwoelen; het volstaat ten slotte aan te duiden door welke helpers deze inlichtingen zullen ingewonnen en verzameld worden, om de onontbeerlijke noodzakelijkheid te bewijzen, trouwens vereist door artikel 7 der Grondwet, van een *wetstekst*, die het instellen, de samenstelling en het gebruik zal dienen vast te leggen en te regelen, van dit onontbeerlijk werktuig dat voor de rechtsmacht van wijzen het individueel en maatschappelijk dossier van de delinquent zal uitmaken.

Want, met welk recht zouden al deze inlichtingen, welke de verwerking van het « omstandig enquête-verslag betreffende de persoonlijkheid van de delinquent » vereist, ofwel van zijn « persoonlijkheidsfiche », mogen ingewonnen worden, indien de wet desaan gaande niets voorzien heeft?

Men verlieze immers niet uit het oog dat thans, binnen het raam van ons Wetboek van Strafvordering en van onze wetten betreffende de rechterlijke inrichting, de onderzoekende magistraat — het weze de onderzoeksrechter of de procureur des Konings — slechts een officier van gerechtelijke politie is; zijn opdracht wordt door de wet beperkt tot het opsporen der enkele feiten, als misdaden of wanbedrijven omschreven, waarvan hij de bewijzen verzamelt, en waarvan hij de daders overlevert aan de rechtbanken, belast met hun bestraffing (art. 8 en 9 — Wetboek van Strafvordering).

Geen enkele wetsbepaling, enigszins te vergelijken met de rechten aan de kinderrechter verleend door de artikelen 25 tot 27 der wet dd. 15 Mei 1912 op de kindbescherming, machtigt de onderzoeksrechter of de procureur des Konings onderzoekingen te verrichten nopens de *persoonlijkheid* van de verdachte, een enquête voor te schrijven in zijn prenataal, familiaal, professioneel of maatschappelijk milieu, er zijn psychologische gedragingen alsook zijn persoonlijke anthropologische en biologische kenmerken na te sporen.

Wanneer, in de zwaarwichtige zaken of in deze van bijzondere aard, sommige magistraten, alhoewel overtuigd van de noodzakelijkheid de wettelijke rechtsvormen bij de strafvervolgingen te eerbiedigen, thans tot dergelijk onderzoek overgaan, — dat trouwens meestal embryonaal en onvolledig is, — dan is het omdat zij de noodzakelijkheid gevoelen hun onderzoek nopens de feiten te moeten aanpassen aan de nieuwe vereisten van het sociaal geweten, ten aanzien van de persoonlijkheid van hem die deze feiten gepleegd heeft.

Niettemin, bij afwezigheid van wettekst welke de onderzoekende magistraat er toe verplicht of machtigt dergelijk onderzoek te bevelen, wordt het principe van onze rechterlijke inrichting er door verdraaid vermits derwijze de *controle van de verdediging* feitelijk verdwijnt (42).

Dienvolgens zijn er misbruiken mogelijk. Welnu, zulks volstaat om pogingen te doen om te beletten dat dergelijk euvel zou ontstaan in een zo ingewikkelde materie als het onderzoek der psychologie van de menselijke gedraging.

Meer dan wie ook misschien, gevoelt de magistraat van het Openbaar Ministerie, onvermoeibaar strijder voor de ontdekking der psychologische en maatschappelijke waarheid, dat het wel in een wettekst is, overeenstemmend met het grondwettelijk principe, dat de *regelen aangeduid* welke de samenstelling van het persoonlijkheidsdossier van de delinquent zullen beheersen, in de *aangewezen gevallen* en volgens de voorgeschreven *modaliteiten*; dat het uit deze wet-

tekst is dat de onderzoekende magistraat zijn *bevoegdheid* en zijn *machten* zal moeten putten; dat het ten slotte in deze zelfde tekst is dat de rechtsonderhorige de *onontbeerlijke waarborgen* moet kunnen vinden, die hem zullen behoeden tegen sommige schadelijke gevolgen welke de uitoefening dezer machten hem zou kunnen veroorzaken.

Inderdaad, wij hebben er reeds op gewezen dat, gedurende het omstandig persoonlijkheidsonderzoek van de misdadiger, de maatschappelijke assistenten, in vrij talrijke gevallen er toe zullen gebracht worden het domein te betreden van het anthropologisch, biologisch, psychologisch, of louter rechterlijk, verleden van *personen die*, alhoewel verwant met de verdachte, nochtans aan het onderzochte strafbare feit volkomen vreemd zijn.

Zal het desondanks toegelaten zijn hun verleden te doorzoeken, zoals dit van de verdachte, en aldus gevaar te lopen er misschien elementen of toestanden te ontdekken, die vroeg of laat op de terechtzitting zullen bekend gemaakt worden, wanneer deze personen ze, wegens zeer achtenswaardige redenen, tot dan toe zorgvuldig verdoken hielden?

Ten einde aan de noodwendigheden van de psychologische en sociale nasporing nopens de delinquent te voldoen, zal aldus aan een onschuldige geen onvoorzienbaar zedelijk of zelfs stoffelijk nadeel berokkend worden?

Daar ligt, zonder twijfel, een mogelijk misbruik, tegen hetwelk de burger, *in de wet, en in overeenstemming met de principes vervat in de artikelen 7 en 9 van onze Grondwet*, een volledige bescherming van zijn individuele en maatschappelijke integriteit moet kunnen vinden.

Deze bescherming zou door het aannemen van wettelijke schikkingen kunnen verzekerd worden, welke een ernstige waarborg zouden zijn voor de belangen van private aard, en tevens rekening zouden houden met de spoed welke elk strafonderzoek vereist, alsook met de noodzakelijkheid elke nadelige vertraging te vermijden.

Wij zijn er toe geneigd te denken dat deze dubbele voorwaarde op de volgende wijze zou kunnen verwezenlijkt worden :

1°) De door de onderzoekende magistraat aangestelde helpers stellen, gedurende hun onderzoek, vast dat zij hun navorsingen zullen dienen uit te breiden tot het opsporen van anthropologische, biologische, psychologische factoren of van het maatschappelijk of gerechtelijk verleden, van een persoon, verwant met de verdachte, maar die op generlei wijze deel genomen heeft aan de feiten door de delinquent gepleegd.

In dergelijk geval, zouden deze helpers hun onderzoek in die richting slechts mogen doordrijven ingevolge een *schriftelijke* opdracht, uitgaande van de onderzoekende magistraat.

2°) *Vooraleer* dergelijke opdracht te mogen voorschrijven, zullen vóór deze magistraat twee mogelijkheden oprijzen :

a) *Ofwel is de belanghebbende persoon nog in leven, in een plaats alwaar het mogelijk is zijn toestemming te ontvangen, en bekwaam zijn wil te uiten* : in dit geval, zou de onderzoekende magistraat er toe gehouden zijn, voorafgaandelijk, de *uitdrukkelijke toestemming* van bedoelde persoon uit te lokken, bij *geschreven en ondertekende verklaring*.

b) *Of: el is de belanghebbende persoon overleden of vermoedelijk overleden, bevindt zich in een plaats waar het niet mogelijk is zijn toestemming te ontvangen, is in de onmogelijkheid zijn wil te uiten of bevindt*

zich in staat van zelfs vermoedelijke afwezigheid : in dit geval zou het de onderzoekende magistraat behoren, voorafgaandelijk, en in *dezelfde vormen* als hierboven, de *uitdrukkelijke toestemming* te bekomen van zijn echtgenoot, ofwel, bij dezes ontstentenis, van zijn afstammelingen in rechte linie tot de tweede graad inbegrepen, of van zijn bloedverwanten in de opgaande linie, tenzij één dezer personen in dezelfde toestand of in dezelfde staat van onbekwaamheid zou verkeren als de belanghebbende.

Zowel in de ene als in de andere mogelijkheid, zou de weigering tot deze toestemming voor de onderzoekende magistraat een *verbiedende hinderpaal* betekenen, waarvan het niet in acht nemen zijn burgerlijke aansprakelijkheid en zijn verantwoording op tuchtgebied tot gevolg zou hebben.

Indien integendeel de belanghebbende derde of dezes rechthebbenden hun instemming betuigd hebben dat dit omstandig persoonlijkheidsonderzoek doorgedreven worde, zelfs al moest het gebeurlijk, zowel in het verleden als in het huidig ogenblik, het bestaan onthullen van gebeurtenissen of van psychologische maatschappelijke, of gerechtelijke kenmerken van bijzonder intieme of kiese aard, waarover zou dan ten slotte kunnen geklaagd worden, vermits al deze inlichtingen ingewonnen werden, overeenkomstig de wet, met de vrij uitgebrachte en wetens en willens uitgedrukte toestemming van wie het behoort?

Eenmaal vastgelegd in het raam van controleerbare wettelijke bepalingen en waarborgen, zullen al deze grondprincipes, welke de schepping, de samenstelling, en het gebruik van het persoonlijkheidsdossier zullen beheersen, voortaan hun *technische ontwikkeling kunnen krijgen*.

De heer Versele heeft de elementen der gerechtelijke nasporingen van het persoonlijkheidsdossier aangestipt.

Het blijkt dan ook overbodig opnieuw de achtereenvolgende samenstelling uit te leggen van het enquêteverslag, van de persoonlijkheids- of inlichtingenfiche, en van het verslag van psychologische observatie van de aangehouden verdachte.

Als bijlagen van de toelichting van de heer Versele (43), werden trouwens twee ontwerpen van formulieren gepubliceerd, waarvan wij slechts de gegevens letterlijk zouden kunnen overnemen.

Het voor de navorsingen der maatschappelijke assistenten en gerechtelijke helpers voorgesteld model van vragenlijst of van enquête-verslag kan volkomen beaamd worden.

Er blijft ons nochtans over nader te onderzoeken in welke mate deze verscheidene documenten van het persoonlijkheidsdossier zullen *moeten* of *kunnen* samengesteld en gebezigd worden tijdens de strafprocedures.

HOOFDSTUK III.

Het persoonlijkheidsdossier in de strafprocedures.

A. — Ten gronde :

De nieuwe oriëntering welke de werken der moderne sociologen aan het opsporen der criminogene oorzaken gegeven hebben (44), en de criminele wetenschap waartoe deze werken aanleiding gaven, hebben in de wijze van *indeling der misdrijven* een opvatting verwekt, waarvan sommige penalisten en beoefenaars der strafwetenschappen onlangs de overeenstemming met de maatschappelijke werkelijkheid en haar eisen, hebben doen uitschijnen (45).

Deze abstracte geestesopvatting prijsgevend, welke

de misdrijven tot nogtoe katalogeerde in misdaden, wanbedrijven en overtredingen, hebben die auteurs duidelijk bewezen dat « de misdadige handelingen » ten slotte hun uiting vinden in het overtreden van » twee orden van regelen van het maatschappelijk » leven » (46), de ene schenden de maatschappelijke orde van een bepaalde groep, zijn gericht tegen de *grondregelen* (47), basis van de maatschappelijke zedenleer; de andere plegen slechts inbreuk op de « *structuurregelen van zuivere conventie* » (48) opgedrongen door de noodwendigheden van het leven in gemeenschap (49).

Ziedaar een *eerste beslissend criterium* om de mate vast te leggen waarin de strafbundel het persoonlijkheidsdossier van de delinquent moet bevatten.

Deze tweevoudige indeling der misdrijven harmo- niëert immers volkomen het doel van dit individueel en maatschappelijk dossier in de schoot van het hele beteugelingscomplex : aan de rechter op de best mogelijke wijze de volledige persoonlijkheid laten kennen van de mens, dien hij zal moeten vonnissen wegens en in verband met het gepleegde feit, opdat deze magistraat derwijze een juiste aanpassing van de straf of van de maatregel zou kunnen verzekeren aan de werkelijkheid van het individu en aan de eisen der gemeenschap.

Dienvolgens, verdwijnen de *zuiver vormelijke misdrijven* noodzakelijk en van meetaf uit het toepassingsveld van het persoonlijkheidsdossier, vermits bedoelde misdrijven niet de uiting zijn van een weerspanningsgevoel tegen de grondslagen van de sociale zedenleer, en dan ook geen enkele maatregel van bijzondere therapie vereisen.

Geheel anders is het gesteld met de *misdrijven tegen de grondregelen*, met deze welke een storing van een bepaalde maatschappelijke orde betekenen of die een scherpe reactie van het collectief geweten uitlokken.

Het opzettelijk element volstaat niet om ze van de vormelijke misdrijven te onderscheiden; een loutere overtreding kan met opzet gepleegd worden; nochtans, zal, van strafrechtelijk standpunt uit, dit opzet, ter wille van de zuiver vormelijke aard van de geschonden regel, geen belang vertonen.

Wat aan de misdrijven tegen de « grondregelen » hun eigen en kenmerkend karakter verstrekt, is het feit dat dit opzettelijk bestanddeel in de eerste plaats *maatschappelijke onveiligheid verwekt*, dat het vanwege de dader een gemis van sociale aanpassing van bijzonder ernstige aard bewijst, waarvan het van belang is de oorzaken op te sporen in de persoonlijkheid van de misdadiger en in de invloeden van het milieu.

Het komt er nu juist op aan deze oorzaken en deze invloeden te doen verdwijnen door een straf of een maatregel, waarvan de aard en de graad er toe moeten strekken de misdadiger voortaan van de criminaliteit af te wenden en zo ver mogelijk te verwijderen.

Het is dan ook hoofdzaak dat de rechter al deze misdrijfverwekkende factoren zou kunnen losmaken uit de gezamenlijke inlichtingen, welke hem door het persoonlijkheidsdossier verschaft worden.

Niettemin, alle dergelijke misdrijven onthullen niet noodzakelijkheid een temebilitas van zelfde omvang.

Sommige onder hen zijn, hetzij *objectief*, hetzij *subjectief*, maar steeds op *volstreckte wijze*, zeer erge aanslagen tegen de grondslagen zelf van de maatschappelijke zedenleer.

Objectief : Het zijn de misdrijven, waarvoor de wetgever principieel de verplichte voorlopige hechtenis heeft uitgevaardigd (derde lid van art. 1 der wet

dd. 20 April 1874), die hij met de strengste straffen heeft willen beteugelen, en waarvan hij de bevoegdheid uitsluitend aan de criminele rechtsmachten heeft voorbehouden, d.w.z. *de niet te correctionaliseren misdaden* (strafbaar met meer dan vijftien jaar dwangarbeid, of met twintig jaar dezer straf, in geval van aanrandingen der eerbaarheid, aanslagen tegen de zeden, of verkrachting, ofwel van diefstallen gepleegd met sommige verzwarende omstandigheden).

Subjectief : Het zijn de misdrijven die, — welke ook hun graad van objectieve zwaarwichtigheid weze, — gepleegd werden door sommige categorieën delinquenten. Tussen deze laatsten zijn er inderdaad individuen die de diepe en voortdurende aard der kenmerken die ze van de anderen afscheiden, openbaren; door de intensiteit, de oriëntering en de regelmatigheid waarmee zij de misdrijven herhalen, leven deze individuen in een echte staat van misdadigheid, welke zich, om zeggens, gecrystalliseerd heeft : het zijn de *recidivisten* en de gewoontemisdadigers, wier misdrijven tegen een bepaalde maatschappelijke orde, ter wille van hun hernieuwing, een gevaar betekenen voor het bestaan zelf van deze orde.

Dadelijk kan uitgemaakt worden dat, in het ene zoals in het andere geval, de zedelijke opvoeding of heropvoeding, de maatschappelijke aanpassing of heraanpassing, de verbetering van het fysisch en psychisch gestel van de misdadiger, en de bescherming van de sociale orde, voor de strafrechtsmacht van wijzen, de ernstige op te lossen problemen zijn.

Het past dus dat de criminologische elementen — al deze elementen, — welke aan die rechtsmacht onontbeerlijk zijn om de oplossing te vinden en haar psychologische beoordeling van de delinquent te vestigen, haar zouden verschaft worden.

Daaruit volgt dat het persoonsdossier van de verdachte *verplichtend* deel moet uitmaken van de strafbundel, en dat dit dossier *volledig* moet zijn.

Voor tal van andere misdrijven tegen de « grondregelen », zal dit probleem *niet altijd* met dezelfde scherptegegraad vóór de rechter oprijzen.

Zulks zal *over 't algemeen* het geval zijn voor de misdrijven, die bij de dader ervan geen scherp gemis van sociale aanpassing openbaren, die geen al te erge collectieve onveiligheid verwekken, en die wij genoemd hebben : de misdrijven met *betrekkelijke zwaarwichtigheid*.

Het zijn de misdrijven welke de wetgever minder streng heeft beteugeld en waarvan hij rechtstreeks, of bij wijze van correctionalisatie wanneer het misdaden betreft, de beoordeling aan de correctionele rechtsmachten heeft opgedragen.

Weliswaar is het *mogelijk* dat het nodig voorkomt, in sommige bepaalde gevallen, de kennis van de psycho-fysiologische en maatschappelijke persoonlijkheid van de verdachte zó uit te diepen en zó te volledig maken als in het geval waarin de dader een misdrijf van objectieve of subjectieve fundamentele zwaarwichtigheid gepleegd heeft, en dat dienvolgens de samenstelling van een *volledig* persoonsdossier gewenst blijkt, ofwel dat bepaalde omstandigheden dit dossier zelfs met een gebiedende noodzakelijkheid opleggen.

De onderzoekende magistraat, ofwel, gebeurlijk, de onderzoeksrechtsmacht en ten slotte de rechtsmacht van wijzen zullen te dezer beslissen.

Maar, *in beginsel*, schijnt het niet onontbeerlijk dat het persoonsdossier, voor deze soort misdrijven, een geheel van zó *gedetailleerde* bestanddelen zou moeten bevatten.

Hun toevoeging aan de strafbundel doet zich dus

voor, met hetzelfde kenmerk van betrekkelijkheid als dit van de zwaarwichtigheid der gepleegde inbreuk.

Binnen het raam der aldus gevestigde criteria, en in verband met het aan het persoonsdossier aangewezen doel, zouden zijn samenstelling en zijn toevoeging aan de strafprocedures als volgt kunnen voorgesteld worden :

1. Misdrijven tegen de maatschappelijke orde van fundamentele zwaarwichtigheid.	}	A. Objectieve fundamentele zwaarwichtigheid: misdaden niet vatbaar voor correctionalisatie (50).
B. Subjectieve fundamentele zwaarwichtigheid: misdaden gepleegd door de recidivisten en de gewoontemisdadigers (51). |
|---|---|--|

Samenstelling en toevoeging, *verplichtend opgelegd door de wet*, der volgende bescheiden aan de strafbundel :

- a) Het inlichtingenblad.
- b) Het uittreksel uit het centraal strafregister.
- c) Het omstandig enquête-verslag betreffende de persoonlijkheid van de verdachte.
- d) Het verslag van psychologische observatie van de verdachte (in geval hij in voorlopige hechtenis verkeert).
- e) Het afschrift van al de voorgaande gerechtelijke beslissingen houdende strafveroordeling van de verdachte.

2. Misdrijven tegen de maatschappelijke orde van betrekkelijke zwaarwichtigheid :	}	Misdaden vatbaar voor correctionalisatie en misdrijven beteugeld met een hoofdgevangenisstraf van ten minste één jaar.

A. Samenstelling en toevoeging, *verplichtend opgelegd door de wet*, der volgende bescheiden aan de strafbundel :

- a) Het inlichtingenblad.
- b) Het uittreksel uit het centraal strafregister.
- c) De persoonslijst van de verdachte.
- d) Het afschrift van al de voorgaande gerechtelijke beslissingen houdende strafveroordeling van de verdachte.

B. Facultatieve samenstelling en toevoeging aan de strafbundel van volgende bescheiden :

- a) Het omstandig enquête-verslag betreffende de persoonlijkheid van de verdachte.
- b) Het verslag van psychologische observatie van de verdachte (in geval hij in voorlopige hechtenis verkeert).

B. Wat de bevoegdheid en de rechtspleging betreft.

Ter zake van misdrijven met betrekkelijke zwaarwichtigheid, wordt de samenstelling en de toevoeging aan de strafprocedures van het omstandig enquête-verslag betreffende de persoonlijkheid van de misdadiger en van het verslag van psychologische observatie van de aangehouden verdachte *aan het oordeel van de onderzoekende magistraat overgelaten*.

De persoonslijst van de delinquent dient principiëel beschouwd als een document waarvan de gegevens meestal reeds voldoende zullen zijn om aan de rechter toe te laten de psycho-fysische en maatschappelijke gedraging van de verdachte te beoordelen, en een gepaste straf of maatregel vast te leggen.

De omstandigheden nochtans waarin het strafbare feit gepleegd werd of die het omringen, de bijzondere

maatschappelijke onveiligheid welke het inzicht van de dader verwekt, sommige aspecten welke zijn persoonlijkheid schijnen te kenschetsen, — onder meer luidens de inlichtingen verstrekt door de persoonlijkheidsfiche —, andere elementen welke deze fiche niet bekend maakte of niet kon openbaren, kunnen de onderzoekende magistraat, het Openbaar Ministerie, of de verdachte zelf er toe brengen te oordelen dat het noodzakelijk is, — of als nuttig voorkomt, — aan de rechtsmacht van wijzen een meer volledig en nauwkeuriger persoonlijkheidsdossier te onderwerpen.

In dit geval, zouden het *omstandig persoonlijkheids-onderzoek* en de *psychologische observatie* kunnen bevolen worden.

Ten einde misbruiken te vermijden en de controle van de verdediging mogelijk te maken, is het onontbeerlijk de *regelen van bevoegdheid en van rechtspleging*, welke dit aanvullend onderzoek van de misdadiger zullen beheersen, in een wettekst vast te leggen.

De *bevoegdheid* van de magistraat die de vraag zal beslechten, of die geroepen is op de vordering van het Openbaar Ministerie of nopens het verzoekschrift van de verdachte uitspraak te doen, zal natuurlijk afhangen van het stadium waarin de strafprocedure zich bevindt :

In geval het strafbare feit het voorwerp is van een gerechtelijk strafonderzoek : dan zal de onderzoeksrechter beslissen.

Hij zal het noodzakelijk moeten doen bij *gemotiveerde beschikking*, opdat zowel de ene als de andere partij gebeurlijk tegen deze beslissing beroep zou kunnen instellen vóór de Kamer van Inbeschuldigingstelling (52).

In geval de zaak slechts het voorwerp heeft uitgemaakt van een voorbereidend onderzoek (informatie of vóór-onderzoek) door een magistraat van het parket, zal deze laatste beslissen.

Indien, gedurende het onderzoek of het vóórbereidend onderzoek, de aanvraag van de verdachte verworpen werd of indien hij nog geen enkel verzoek heeft uitgedrukt, zou het omstandig persoonlijkheidsonderzoek van de delinquent kunnen bevolen worden, volgens een rechtspleging ingegeven door de bepalingen van artikel 7 der wet dd. 20 April 1874, betreffende de voorlopige hechtenis, d.w.z. : op verzoekschrift gericht aan de correctionele rechtbank, vanaf de beschikking tot verwijzing, of vanaf de dagvaarding, tot aan het vonnis; aan de kamer der correctionele beroepen vanaf het beroep tot aan het arrest.

Het verzoekschrift zou ter griffie van de rechtsmacht die uitspraak moet doen neergelegd en in een register «ad hoc» ingeschreven worden.

De uitspraak zou geschieden binnen de acht dagen van de neerlegging, na het Openbaar Ministerie, de verdachte en zijn raadsman te hebben gehoord.

Bericht van de vaststelling ter rolle zou door de griffier aan verdachte en zijn raadsman bij aangetekend schrijven gegeven worden.

Het hoeft geen betoog dat de rechtsmacht van wijzen, zodra zij kennis heeft van de zaak, steeds en van ambtswege, en in dezelfde voorwaarden als de onderzoekende magistraten, een omstandig persoonlijkheidsonderzoek van de delinquent zal mogen voorschrijven, of dit onderzoek op vordering van het Openbaar Ministerie bevelen.

Zodoende zal, binnen het raam van duidelijke, stipte, en gemakkelijk te controleren wettelijke schikkingen, de *mogelijkheid* van een meer grondige nasporing van de persoonlijkheid van de misdadiger, in elke stand van het geding, kunnen verzekerd worden, zelfs in het

geval waarin de verdachte slechts een misdrijf met betrekkelijke zwaarwichtigheid gepleegd heeft:

HOOFDSTUK IV.

Het persoonlijkheidsdossier na definitieve gerechtelijke beslissing.

De nieuwe opvatting welke de evolutie der criminologische- en strafwetenschappen uit de werkelijkheid heeft doen ontstaan, zoals het sociaal geweten ze thans beschouwt en begrijpt, heeft aan de magistraat die in het rechterlijk stadium van de beteugelings-aktie optreedt, allengskens de zorg opgelegd, bij de vaststelling van de straf, deze uit te kiezen die het meest aangepast schijnt aan de bijzondere kenmerken van de persoonlijkheid van de delinquent, alsook de meest geschikte om het maatschappelijk gevaar, dat deze persoonlijkheid vertoont, te doen verdwijnen, de wil van de misdadiger weer op te wekken en deze laatste geleidelijk onder psycho-fysische en maatschappelijke voorwaarden te brengen die hem van de criminaliteit afwenden (53).

De samenstelling en de toevoeging, vóór het vonnis, aan de strafprocedures van het persoonlijkheidsdossier van de misdadiger, overeenkomstig de hierboven uitgelegde principes en modaliteiten, is een der onontbeerlijke werktuigen welke de zorg tot individualisatie van de straf vereist. Sommige in een nabije toekomst te verwezenlijken hervormingen zullen er het noodzakelijk aanvulsel van uitmaken.

Twee ervan werden reeds aangewezen : *de meer gespecialiseerde vorming van de strafrechter en een meer uitgebreide en afgetekende motivering bij de keus van de straf*.

Er zijn er andere; en meer bepaald, zoals de heer Procureur-Generaal Cornil het duidelijk heeft uitgelegd (54), het inrichten in ons toekomstig strafrecht, van een *arsenaal van straffen, breedvoerig vergroot en afgewisseld*, weliswaar gesteund op de beroving of de inkrimping van de vrijheid, maar op zulkdanige wijze opgevat dat de straf geen doel, maar wel een middel weze, een middel om de psychische staat van de gedetineerde te verbeteren, een middel om hem er toe voor te bereiden door het leven te komen, onder maatschappelijke voorwaarden die in verband staan met de mogelijkheden welke zijn fysische en psychische toestand en zijn familiekring bieden (55).

Hieruit volgt dat de rechter die, op grond van het persoonlijkheidsdossier, tussen bedoelde straffen deze zal moeten uitkiezen *die hij beschouwt als zijnde het best van aard om de delinquent te reklasseren, noodzakelijkerwijze de uitvoeringsmodaliteiten en de toepassingsbijzonderheden van deze straf zal dienen aan te stippen*. Dienvolgens zal de opdracht van de rechter niet meer ophouden met het vonnis, *maar hij zal aktief tussenbeide komen in de tenuitvoerlegging der straf*.

De studie ener kwestie van zulkdanig essentieel belang zou het raam van de onderhavige uiteenzetting te buiten gaan. Zij maakte trouwens het voorwerp uit, gedurende de laatste jaren, van studiewerken (56), die het bewijs leveren van de grote belangstelling welke in de rechterlijke en penitentiaire kringen aan de oplossing van het probleem gehecht worden, en waarvan de gegevens en de besluiten een merkelijke vooruitgang betekenen op de weg naar een strafrechtelijke organisatie, die aan de rechter zou toelaten, gedurende de tenuitvoerlegging der straf, zich te beijeren om het doel te bereiken dat hij zich heeft gesteld toen hij deze straf oplegde.

De dag waarop deze hervorming in de wet zal verwezenlijkt zijn, zal de kloof tussen de gerechtelijke en de penitentiaire phase der beteugelingsaktie volledig gedempt zijn en zullen aan de individualisatie van de straf en aan de vervroegde invrijheidstelling der veroordeelden de rechterlijke waarborgen verzekerd worden, welke menigeen zo vurig wenst.

Hoe ver de tijd nog verwijderd weze, waarop de rechter wettelijk de opdracht zal ontvangen, bij de tenuitvoerlegging der straf, een overwegende rol te spelen, van nu af aan, echter, wordt gans het belang en gans het nut van het persoonlijkheidsdossier duidelijk beseft, om aan diegenen, die te huidige dage met deze tenuitvoerlegging belast zijn, toe te laten de doeleinden te betrachten die zij zich voornemen te bereiken.

Bij de aanvang van onderhavige uiteenzetting werd er op gewezen hoe tot nog toe de psycho-fysische en maatschappelijke ontleding van de persoonlijkheid van de delinquent ten slotte alleen verricht werd na het vonnis, op het enig initiatief, dikwijls stoutmoedig en in elk geval door vooruitstrevend toedoen van het penitentiair bestuur.

Het bewijs werd geleverd van de noodzakelijkheid der samenstelling van dit persoonlijkheidsdossier, in het raam van wettelijke waarborgen, vanaf het in gangzetten van de beteugelingsaktie, ten einde aan de rechter toe te laten de uit te kiezen en vast te leggen straf te individualiseren.

Het schijnt buiten twijfel dat het penitentiair bestuur niet onwetend mag blijven van de elementen van dit dossier, vermits nu juist dit bestuur er over waken moet dat de vrijheidsberoving van de veroordeelde onder meer dezès sociale heraanpassing zou toelaten door het gebruik zijner psycho-fysische mogelijkheden en der gunstige factoren van zijn milieu.

Dit dossier, samengesteld vanaf het begin der rechterlijke phase in de beteugelingsaktie, heeft dus *na het vonnis*, gedurende het verloop der penitentiaire phase nog een essentiële rol te vervullen: al diegenen in te lichten, die, op het huidige ogenblik, deelnemen, en in de toekomst zullen deelnemen, aan de tenuitvoerlegging der straf, omtrent al de aspecten van de persoonlijkheid van de veroordeelde, ten einde zijn geleidelijke terugkeer, tot de volledige vrijheid, zonder horten nocht stoten, en buiten elke crisis, te kunnen verzekeren.

Naar onze opvatting, weliswaar, *vormt dit dossier met de strafrechtspleging waarin het samengesteld werd een geheel uit*: de stipte en objectieve inlichtingen welke het bevat, hebben er toe bijgedragen, samen met het misdrijf en in verband met zijn graad van sociale zwaarwichtigheid en van maatschappelijke onveiligheid, volledig de opinie te vormen van de rechter en de uitgesproken straf of maatregel te rechtvaardigen.

De gerechtelijke beslissing zal derhalve de weerspiegeling zijn van de innig samengesmolten elementen der *beide* bundels: het dossier der feiten en dit van de persoonlijkheid van hun dader.

Daarom ook is het onontbeerlijk dat, op elk ogenblik, deze beide bundels samengevoegd blijven, ten einde aan eenieder omtrent de beslissing van de rechter de nodige toelichting en de vereiste uitleg te kunnen verschaffen.

Op welke wijze zou dan de mogelijkheid kunnen ingezien worden om door het persoonlijkheidsdossier de gewichtige rol te doen vervullen die hem in de penitentiaire phase der beteugelingsaktie toebedeeld wordt?

De fotokopij, vlug technisch procede, thans dagelijks

in de rechterlijke aangelegenheden aangewend, blijkt ter zake het aangewezen middel te zijn om deze moeilijkheid op te lossen.

Er zou geen enkel bezwaar tegen bestaan moest, bij de tenuitvoerlegging der straf, een fotokopij van heel het persoonlijkheidsdossier door het parket aan het bestuur van de strafinrichting overgemaakt worden. Deze fotokopij zou zelfs *in duplo* kunnen gemaakt worden: een der exemplaren zou aan het penitentiair dossier van de veroordeelde toegevoegd worden, derwijze dat het, op elk ogenblik, zou kunnen ingezien worden door al diegenen die de uitwerkselen van de straf aandachtig moeten nagaan; het ander exemplaar zou, samen met de door het penitentiair bestuur opgestelde verslagen, medegedeeld worden aan de bestuurlijke en gerechtelijke overheden, die er toe geroepen worden hun advies uit te brengen ofwel hun beslissing te verlenen betreffende een voorstel tot vervroegde invrijheidstelling van de veroordeelde.

Moest deze invrijheidstelling niet vergund worden, dan zou het toegevoegd exemplaar van de fotokopij aan het bestuur van de strafinrichting, alwaar de veroordeelde zijn straf verder ondergaat, kunnen teruggestuurd worden.

Er zou op dezelfde wijze gehandeld worden bij elk gebeurlijk nieuw voorstel tot vervroegde invrijheidstelling.

HOOFDSTUK V.

Besluit.

De beschouwingen in de onderhavige toelichting uitgebracht, die nopens verscheiden punten sommige problemen van essentieel belang omtrent de individualisatie van de straf, amper heeft kunnen aanraken, laten nochtans toe, met betrekking op één der middelen om ze te verzekeren, er een practisch besluit uit af te leiden, hetwelk, om het discussiëren te vergemakkelijken, onder vorm van een wetsontwerp voorgesteld wordt, in de volgende bewoording opgevat.

WETSONTWERP houdende het samenstellen, in sommige strafprocedures, van een persoonlijkheidsdossier betreffende de delinquent.

Art. 1. — Wanneer het feit strafbaar is met vijftien tot twintig jaar dwangarbeid of met een zwaardere straf, en, in de gevallen waar het misdrijven betreft voorzien in de Hoofdstukken V en VI van titel VII van boek II of bij de artikelen 471 en 472 van het Strafwetboek, wanneer het feit strafbaar is met levenslange dwangarbeid of met de dood, ofwel wanneer de verdachte zich in één der gevallen bevindt voorzien bij de artikelen 24 en 25 der wet op het sociaal verweer, dd. 9 April 1930, beveelt de onderzoekende magistraat dat er zal overgegaan worden tot het nasporen van de persoonlijkheid van de verdachte, en tevens dat hij in psychologische observatie zal gesteld worden in de inrichting alwaar hij opgesloten is.

Art. 2. — Wanneer het ten laste gelegde feit een misdrijf is, die voor correctionalisatie door de onderzoeksrechter vatbaar is, onder de voorwaarden voorzien bij de artikelen 3 der wet dd. 23 Augustus 1919 en 3 der wet dd. 14 Mei 1937, ofwel wanneer het maximum van de door de wet vastgestelde straf een hoofdgevangenisstraf is van ten minste één jaar, kan de onderzoekende magistraat, van zodra er tegen de verdachte voldoende bezwaren bestaan, het onderzoek en de observatie voorzien bij artikel 1, hetzij van ambtswege, hetzij op vordering van het Openbaar

Ministerie, hetzij op verzoek van de verdachte, gelasten.

De rechter beslist binnen de acht dagen bij gemotiveerde beschikking, waartegen, binnen de vier-entwintig uren van haar betekening, beroep kan worden ingesteld voor de Kamer van Inbeschuldigingstelling, of, in de gevallen waar het misdrijven betreft die onder de bevoegdheid vallen van de militaire rechtsmachten, voor de Krijgsraad.

Wanneer de onderzoekende magistraat het onderzoek en de observatiestelling door het voorgaande lid voorzien, niet gelast heeft, is hij er toe gehouden de persoonlijkheidsfiche van de verdachte te doen opmaken en dit bescheid bij de strafbundel te voegen vóór het afsluiten van het onderzoek.

Art. 3. — De rechtsmacht van wijzen kan te allen tijde, van ambtswege, op vordering van het Openbaar Ministerie, of op verzoekschrift door de verdachte neergelegd vóór de uitspraak, de persoonlijkheids-onderzoek, en gebeurlijk de psychologische observatie in de inrichting alwaar de verdachte zich in hechtenis bevindt, bevelen.

Dit verzoekschrift wordt gericht aan de rechtsmacht van wijzen vanaf de beschikking tot verwijzing of vanaf de dagvaarding tot aan het vonnis; aan de kamer der correctionele beroepen vanaf het beroep tot aan het arrest.

De beslissing wordt verleend binnen de acht dagen van de neerlegging, na het Openbaar Ministerie, de verdachte en zijn raadsman te hebben gehoord.

Buiten het geval waarin uitspraak gedaan wordt op het ogenblik van de neerlegging van het verzoekschrift op de terechtzitting, wordt, bij aangetekend schrijven, minstens 48 uren op voorhand, door de griffier aan de verdachte en aan zijn raadsman bericht gegeven van de vaststelling ter rolle.

Art. 4. — In de gevallen voorzien bij de artikelen 1 en 2, voegt de onderzoekende magistraat bij het persoonlijkheidsdossier van de verdachte, buiten zijn inlichtingenbulletin en het uittreksel uit het centraal strafregister, het volledig afschrift van al de voorgaande gerechtelijke beslissingen houdende strafveroordeling van de verdachte.

Art. 5. — Het persoonlijkheidsonderzoek wordt toevertrouwd aan de maatschappelijke assistenten van de Centrale Dienst van het Ministerie van Justitie.

Het slaat, onder meer, op de fysieke en psychologische persoonlijkheid van de delinquent, op zijn sociale omgeving en op de beslissende omstandigheden van zijn misdadige bedrijvigheid.

Indien hij het nodig acht bepaalt de onderzoekende magistraat de grenzen en de draagwijdte van dit onderzoek.

Art. 6. — De psychologische observatie van de verdachte zal geschieden in de strafinrichting alwaar hij zich in hechtenis bevindt, door de bevoegde leden van het personeel dezer inrichting.

Zij zal in één of meer verslagen opgenomen, welke zullen overgemaakt worden aan de onderzoekende magistraat of aan de rechtsmacht, die ze gelast heeft.

Art. 7. — De persoonlijkheidsfiche van de verdachte wordt samengesteld onder het gezag van de onderzoekende magistraat door de officieren van gerechtelijke politie, hulpofficieren van de Procureur des Konings.

De Koning bepaalt het model van het formulier dat daartoe zal gebezigd worden.

Art. 8. — Wanneer de officieren van gerechtelijke politie en de maatschappelijke assistenten gedurende hun navorsingen er toe genoopt worden opsporingen of vaststellingen te verrichten aangaande personen

die noch aan het misdrijf noch aan daarmede samenhangende misdrijven deelgenomen hebben, mogen zij alléén de onderzoeking instellen krachtens een geschrevene en uitdrukkelijke lastgeving uitgaande van de onderzoekende magistraat of van de rechtsmacht die ze aangesteld heeft, en mits de uitdrukkelijke en voorafgaande toestemming van voormelde personen.

Wanneer deze laatsten in feite of in rechte, in de onmogelijkheid verkeren hun wil te uiten, worden de echtgenoot van belanghebbende, of bij dezes ontstentenis de afstammelingen in rechte linie tot de tweede graad inbegrepen, of de bloedverwanten in de opgaande linie, om deze toestemming verzocht.

Art. 9. — Bij de tenuitvoerlegging van de straf of de maatregel wordt de fotokopij van het persoonlijkheidsdossier, in duplo, aan het bestuur van de straf-inrichting overgemaakt.

Art. 10. — De Koning is met de uitvoering van de onderhavige wet belast.

Jacques MATTHYS,
Substituut Procureur-Generaal
bij het Hof van Beroep te Gent,
Assistent aan de Universiteit te
Brussel.

(1) Dr Et. De Greeff: *Introduction à la Criminologie*. B.I., blz. 25.

(2) Louis Braffort: *Essai de contribution à l'évolution du Droit pénal*. Larcier 1929.

(3) Léon Cornil: *Le Droit Pénal et la Procédure Pénale après la Tourmente*. Voorwoord aan B.II der « Nouvelles », blz. 74 en 75.

(4) Zie nochtans de « probation »-proefneming verricht in het rechtsgebied van het Hof van beroep te Gent sedert de maand Maart 1946; H. Bekaert: *Een « probation »-proefneming*. R.W.B. jaar 1948-49, kol. 33 tot 52; R.D.P., October 1948, blz. 1 tot 21; J.T., 1949, blz. 49 tot 52.

(5) Egd. Frère: *Les Courtes Peines de Prison - Contribution à l'étude de courtes peines privatives de liberté et des mesures répressives de nature à réduire leur application*. R.D.P., Maart 1939, blz. 358 tot 374.

(6) O.m. in Duitsland, Spanje, Hongarije, Noorwegen, Roemenië, Nederland en het Groot-Hertogdom Luxemburg.

(7) Versèle: *De la Césure entre les phases judiciaire et pénitentiaire dans l'action répressive* (uitgebracht in zitting dd. 6 October 1947).

Vanderveeren: *Rapport sur la césure entre les phases judiciaire et pénitentiaire dans l'action répressive* (uitgebracht in zitting dd. 5 November 1947).

A. Luyckx: *L'Observation des délinquants* (uitgebracht in zitting dd. 8 December 1947).

Van Helmont: *Méthodes belges de traitement pénitentiaire des condamnés* (uitgebracht in zitting dd. 12 Januari 1948).

(8) Zie verslag van deze vergadering in R.D.P. 1947-48, blz. 835.

(9) Constant: *La formation du Juge Pénal*. R.D.P., April 1947, blz. 553 tot 586.

(10) Van der Veeren: *Loc. cit.*, blz. 3.

(11) Verbreking: *14 Juli 1924*; *Pas.* 1924, I, 473.

(12) J. Constant: *Op. cit.*, blz. 569.

(13) Saileilles: *L'individualisation de la peine*. Uitg. Alcan, Parijs 1927, blz. 194.

(14) J. Constant: *Op. cit.* R.D.P., April 1947, blz. 570.

(15) Zie b.v. het Italiaans S.W.B. van 1930 (art. 133), het Deens S.W.B. van 1930 (art. 80), het Mexicaans S.W.B. van 1931 (art. 52), het Zwitsers S.W.B. van 1937 (art. 63 en 64), het Chinees S.W.B. van 1935 (art. 57), het Braziliaans S.W.B. van 1940 (art. 42).

(16) L. Cornil: *Le Droit Pénal et la Procédure Pénale après la Tourmente*. Inleiding tot de « Nouvelles », « Procédure Pénale », blz. 74.

(17) H. Bekaert: *Les Sciences médicales et le Droit pénal de demain*. Mededeling gedaan op 26 Juni 1947 bij de opningszitting van het Congres der Internationale Akademie voor Wetgeneeskunde te Brussel. Drukk. « Médicale et Scientifique », 1948, blz. 11 en 12.

(18) L. Cornil: *Le Droit Pénal et la Procédure pénale après la Tourmente*. *Op. cit.*, blz. 33.

(19) H. Bekaert: *Les Sciences médicales et le Droit Pénal de demain*. *Op. cit.*, blz. 9.

(20) H. Bekaert: *Idem.*, blz. 10.

(21) H. Bekaert: *Les Sciences médicales et le Droit Pénal de demain*. *Op. cit.*, blz. 11.

(22) Commissie opgericht op 10 Mei 1935; het ontwerp dezer commissie werd gepubliceerd in de *Rev. de Dr. Pén.* van 1940-1946; blz. 212 tot 284.

(23) H. Bekaert: *Loc. cit.*, blz. 18.

(24) R.D.P., Januari 1949: *Le Dossier de Personnalité*, blz. 309 tot 347.

(25) R.D.P., October 1946: blz. 8 en 9.

(26) L. Cornil: *De la nécessité de rendre à l'instruction préparatoire, en matière pénale, le caractère légal qu'elle a perdu*. Redevoering uitgesproken op de plechtige herope-

ningszitting, van het Hof van beroep te Brussel, dd. 15 September 1931, R.D.P., 1931, blz. 809 tot 827.
(27) Zie ook: L. Cornil: *Le rôle de la Jurisprudence et celui de la loi dans l'évolution du Droit pénal contemporain*. R.D.P. 1927, blz. 635 tot 664.

(28) H. Bekaert: *Een Probation-Proefneming*. Redevoering uitgesproken op de plechtige heropeningszitting van het Hof van beroep te Gent, dd. 15 September 1948. R.W.B. jaar 1948-49, kol. 33 tot 52; R.D.P. October 1948, blz. 1 tot 21; J.T. 1949, blz. 49 tot 52.

(29) Op 18 Mei 1948, legde de Minister van Justitie ter tafel van de Kamer der Volksvertegenwoordigers een wetsontwerp neer, waarbij de rechter er toe gemachtigd wordt de delinquent dien hij veroordeelt onder « probation » te stellen gedurende hoogstens vijf jaar. — Parl. Besch. Zitting 1947-1948 — K. Volksv. nr 469.

(30) en (31) L. Cornil: « *De la nécessité de rendre à l'instruction préparatoire en matière pénale le caractère légal qu'elle a perdu* ». Op. cit. blz. 809 en 817.

(32) L. Cornil: « *Le Droit Pénal et la Procédure Pénale après la tourmente* ». Loc. cit., blz. 74.

L. Cornil: « *Propos sur le Droit Criminel* ». Loc. cit. blz. 23.

(33) Ibidem. blz. 24.

(34) H. Bekaert: « *La prophylaxie de la récidive* ». R.D.P. 1938, blz. 286;

H. Bekaert: « *Les principes de la Récidive dans le droit pénal classique* ». R.D.P. 1939, blz. 150.

(35) Jean Constant: « *Etude de la personnalité du délinquant en vue du jugement* ». Rev. Intern. Doct. et législ. pén. comp. Bukarest, 1939-1940, blz. 132 tot 140.

(36) S. Versele: « *Le Dossier de Personnalité* ». R.D.P. 1948-49, blz. 333 tot 338.

(37) S. Versele. Op. cit., blz. 339-340.

(38) H. Bekaert: « *La prophylaxie de la récidive* ». Op. cit. R.D.P. 1938, blz. 279.

(39) S. Versele. Op. cit., blz. 336.

(40) P. Cornil: Verslag uitgebracht op de algemene vergadering van « *Renaissance Judiciaire* », dd. 11 Juni 1948. Op. cit.

(41) S. Versele. Op. cit., blz. 334 en 335.

(42) L. Cornil: « *De la nécessité de rendre à l'instruction préparatoire, en matière pénale, le caractère légal qu'elle a perdu* ». Op. cit. R.D.P. 1931, blz. 817.

(43) S. Versele. Op. cit., blz. 343 tot 347.

(44) Herbert Spencer, August Comte, Emile Durkheim, Garofalo, Waxweiler.

(45) L. Cornil: « *Propos sur le Droit criminel* ». Op. cit., blz. 20 tot 25.

H. Bekaert: « *Maatschappelijke Orde en Conventionele Structuur* ». Redevoering uitgesproken in de plechtige her-

openingszitting van 15-9-1947 van het Hof van Beroep te Gent, R.W.B., jaar 1947-48, kol. 1 tot 26.

Vertaling verschenen in R.D.P. 1947-1948, blz. 1 tot 29.

(46) H. Bekaert: Loc. cit., kol. 26.

(47) L. Cornil: Op. cit., blz. 24.

(48) H. Bekaert: Loc. cit., kol. 26.

(49) L. Cornil: Op. cit., blz. 24.

(50) Misdaden gestraft met meer dan 15 jaar dwangarbeid, of met meer dan 20 jaar dezer straf, in de gevallen waar het aanrandingen der eerbaarheid betreft, aanslagen tegen de zeden, of verkrachting, ofwel diefstallen gepleegd met sommige verzwarende omstandigheden (zie de wetten dd. 23 Augustus 1919, art. 3, en dd. 14 Mei 1937, art. 3).

(51) Zie de artikelen 54 tot 57 van het Strafwetboek, en de artikelen 24 en 25 der wet dd. 9 April 1930, betreffende de verdediging der maatschappij tegen de abnormalen, de recidivisten en de gewoontemisdadigers.

(52) Het Wetboek van Strafvordering bevat geen enkele wettekst waarop het zou toegeelaten zijn dit beroep tegen de beschikkingen van de onderzoeksrechter te steunen, beroep dat nochtans algemeen aangenomen wordt. Artikel 135 van dit wetboek bedoelt slechts het rechtsmiddel tegen de beschikkingen der Raadkamer. Ondanks een extensieve interpretatie van deze tekst, blijkt het niet mogelijk het beroep tegen de beschikkingen van de onderzoeksrechter er onder te begrijpen. Dit beroep is eigenlijk gesteund op de artikelen 1 en 2 van titel 26 van de « Ordonnance » van Augustus 1670.

De rechtsleer en de rechtspraak verklaren dat het Wetboek van Strafvordering dit beroep stilzwijgend behouden heeft. (Zie: Faustin Hélie: « *Traité de l'Instruction Criminelle* », Belgische uitgave B. 11, nr 2095 en volgende.)

(53) L. Cornil: « *Propos sur le Droit Criminel* ». Op. cit., blz. 16.

(54) L. Cornil: « *Le Droit Pénal et la Procédure Pénale après la Tourmente* ». Op. cit., blz. 34 en volgende.

(55) L. Cornil: « *Propos sur le Droit Criminel* ». Op. cit., blz. 16.

(56) L. Cornil: « *Le Droit Pénal et la Procédure pénale après la Tourmente* ». Op. cit., blz. 56 tot 58.

L. Cornil: « *Propos sur le Droit Criminel* ». Op. cit., blz. 17 tot 19.

Zie: de werken der « Penitenciaire Commissie » van de « Renaissance Judiciaire », o.m. de verslagen van de heer advocaat Vanderveeren.

Zie ook: de oordeelkundige opmerkingen uitgedrukt door de heer Stafhouder Botson, gedurende de Algemene Vergadering van de « Renaissance Judiciaire », op 11 Juni 1948. (J.T. 1948, blz. 385), en het verslag van de Secretaris-generaal van het Ministerie van Justitie, heer Paul Cornil in J.T. 1948, blz. 406.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 29 November 1948.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. de Clippele.

Advocaat-Generaal: M. Janssens de Bisthoven.

Hoger beroep. — Door de burgerlijke partij alleen ingesteld. — Rechtsmacht van de rechter in hoger beroep.

Krachtens art. 202 Sv. komt het recht om hoger beroep in te stellen tegen vonnissen van de politierechtbanken aan de burgerlijke partij slechts toe, wat betreft haar burgerlijke belangen.

De rechter in hoger beroep mag derhalve een in de eerste aanleg uitgesproken vrijspraak niet teniet doen en een straf opleggen, indien alleen de burgerlijke partij hoger beroep heeft ingesteld, het O.M. echter niet.

Demaret E. t./ Hernalsteens F., b.p.

Gelet op het bestreden vonnis op 28 Mei 1948 gewezen door de Correctionele Rechtbank van Gent beslissende in graad van beroep;

In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing op de publieke vordering:

Over het middel ambtshalve opgeworpen: schending van artikel 202 van het Wetboek van Strafvordering,

van artikel 7 van de wet van 1 Mei 1849, van artikel 1350 van het Burgerlijk Wetboek:

Overwegende dat aanlegger, rechtstreeks gedagvaard voor de Politierechtbank ten verzoeken van de burgerlijke partij wegens overtreding van de wegcode, vrijgesproken werd door de eerste rechter, die dienvolgens de eis der burgerlijke partij afwees en haar veroordeelde tot de kosten;

Dat tegen deze beslissing beroep ingediend werd door de burgerlijke partij alleen, zodat bij gebrek aan beroep van het Openbaar Ministerie, de beslissing van vrijspraak definitief was;

Overwegende dat het bestreden vonnis niettemin het vonnis a quo te niet doet niet alleen op burgerlijk maar ook op strafrechtelijk gebied en aanlegger veroordeelt tot een boete, tot de kosten van het eerste vonnis en tot de kosten van beroep op strafrechtelijk gebied;

Overwegende echter dat luidens artikel 202 van het Wetboek van Strafvordering, het recht van beroep tegen de vonnissen van de Politierechtbanken aan de burgerlijke partij behoort alleen wat haar burgerlijke belangen betreft;

Overwegende derhalve dat de rechter in beroep enkel beslissen mocht over de belangen der burgerlijke partij en dit in zover zij een schadevergoeding vorderde wegens schade veroorzaakt door een overtreding waarvan zij het bestaan te bewijzen had;

Dat de bestreden beslissing aldus, daar waar zij het beroepen vonnis van vrijspraak te niet doet en aanlegger veroordeelt tot een boete wegens inbreuk

op de wegcode, de in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden;

Overwegende dat de verbreking dient uitgesproken te worden zonder verwijzing, daar het ten laste van verweerder gelegd feit niet meer vatbaar is voor beugeling op strafrechterlijk gebied;

In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing op de vordering der burgerlijke partij;

Overwegende dat aanlegger tot staving van zijn voorziening geen enkel middel inroept en dat het Hof er van ambtswege geen opwerpt;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis, doch enkel in zover het, beslissende op strafrechtelijk gebied, aanlegger veroordeelt tot een boete, tot de kosten van het eerste vonnis en tot de kosten van beroep op strafrechterlijk gebied;

Verwerpt de voorziening voor het overige;
Veroordeelt aanlegger tot de helft der kosten, veroordeelt de burgerlijke partij Hernalsteens tot de andere helft;

Zegt dat er geen aanleiding is tot verwijzing.

NOOT: Vgl. cass. 5. Juli 1948, R.W. 1948-49, 239; 5. Juli 1948, R.W. 1948-49, 263.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 13 December 1948.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. de Clippele.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Onvoldoende motivering. — Vervalsing in geschrift. — Niet vaststellen van de aanwezigheid van het bedrieglijk opzet of het voornemen om te schaden.

Daar noch het verordelend vonnis, noch het bevestigend — in cassatie bestreden — arrest vaststelt, dat verdachte zich met een bedrieglijk opzet of met het voornemen om te schaden van het vervalste getuigschrift van het valse getuigschrift of van het valselijk opgemaakte getuigschrift heeft bediend, zijn bij het aangevallen arrest de artt. 213 Sw. en 97 Grondwet geschonden.

De Graaff Jacobus.

D. Gelet op het bestreden arrest op 1 October 1948 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het middel ambtshalve opgeworpen:

Schending van artikel 97 van de Grondwet en van artikel 213 van het Strafwetboek;

Overwegende dat het bestreden arrest bij bevestiging van het vonnis a quo aanlegger veroordeelt « om zich bediend te hebben van een vervalst getuigschrift, van een vals getuigschrift of een in de bij artikel 206 van het Strafwetboek opgesomde omstandigheden valselijk opgemaakt getuigschrift »;

Overwegende echter dat noch het vonnis van de eerste rechter, noch het bestreden arrest vaststellen dat aanlegger zich bediend heeft van dit vervalst getuigschrift, van dit vals getuigschrift of van dit valselijk opgemaakt getuigschrift met een bedrieglijk opzet of met het voornemen om te schaden, dan wanneer luidens artikel 213 van het Strafwetboek de toepassing van de straffen voorzien bij artikel 207 van het Strafwetboek tegen dezen, die gebruik gemaakt

hebben van de valse stukken, maar zal geschieden voor zover deze personen zullen gebruik gemaakt hebben van de valse zaak met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden;

Waaruit volgt dat het arrest de in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden;

Om die redenen,

En zonder het door de memorie ingeroepen middel te onderzoeken dat voortaan als overbodig voorkomt;

Verbreekt het bestreden arrest in zover het veroordeling van aanlegger inhoudt;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding ervan zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijke vernietigde beslissing;

Laat de kosten ten laste van de Staat;

Verwijst de zaak also beperkt naar het Hof van Beroep te Gent.

NOOT: Vgl. Cass. 24 November 1947, R.W. 1947-48, 699

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 15 November 1948.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-verslaggever: M. Smetryns.

Advocaat-Generaal: M. Colard.

1. Epuratie. — Vervallenverklaring van actief kiesrecht. — Delegatie van bevoegdheid.
2. Middelen tot verbreking. — Onvolledige processtukken.

1. *Een vervallenverklaring van actief kiesrecht, ondertekend door de secretaris-generaal van het betrokken ministerie, moet geacht worden door de minister uitgereikt te zijn krachtens diens delegatie aan de secretaris-generaal en voldoet derhalve aan het voorschrift van art. 1, lid 1 van het besluit van de Regent de dato 12 November 1945.*
2. *Cassatiemiddelen, steunend op een ministerieel besluit, zijn niet ontvankelijk, indien dat besluit niet gevoegd is bij de processtukken.*

Leonard G. t./ Stad Brussel en Belgische Staat.

Gelet op het bestreden arrest, door het Hof van Beroep te Brussel op 17 Maart 1948 gewezen;

Over het eerste middel: schending van artikel 1, 1ste lid, van het Regentsbesluit van 12 November 1945, doordat het bestreden arrest eisers verval van het recht om te stemmen heeft aangenomen, op grond van een verklaring, uitgereikt niet door de Minister van Verkeerswezen, onder wie eiser ressorteerde, maar door de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Verkeerswezen;

Overwegende dat artikel 1, 1ste lid, van het Regentsbesluit van 12 November 1945 niet voorschrijft dat de daarbij bedoelde verklaring door de Minister ondertekend weze, maar alleen dat zij door hem uitgereikt zij; dat indien de verklaring, aanlegger betreffende, door de Secretaris-Generaal ondertekend is geworden, deze ambtenaar heeft gehandeld krachtens de hem toegekende algemene delegatie, « voor de Minister van Verkeerswezen »;

Dat daaruit volgt, dat de bewuste verklaring moet worden geacht door de Minister uitgereikt te zijn;

Dat het middel feitelijke grondslag mist;

Over het tweede en het derde middel samengevoegd :

Tweede middel : het bestreden arrest roept in dat aanlegger « afgezet » werd, dan wanneer het ministerieel besluit d.d. 16 Juni 1945 zegt dat hij uit zijn ambt « ontzet » werd :

Derde middel : de ministeriële beslissing d.d. 16 Juni 1945 verklaart niet dat aanlegger uit zijn ambt ontzet is geworden op grond van zijn gedraging ten opzichte van de vijand tijdens de bezetting, voorwaarde welke vereist is voor het oplopen van het verval voorzien bij artikel 1 van het Besluit-Wet van 19 September 1945 :

Overwegende dat die middelen enkel gesteund zijn op de bewoordingen van een ministerieel besluit d.d. 16 Juni 1945;

Overwegende dat geen regelmatig afschrift van gezegd ministerieel besluit bij de stukken der procedure werd gevoegd;

Dat de middelen derhalve niet kunnen aangenomen worden;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening; verwijst eiser in de kosten.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 15 November 1948.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-verslaggever : M. Van der Mersch.

Advocaat-generaal : M. Colard.

Rechterlijke organisatie. — Tegenstrijdige vermeldingen in het bestreden arrest en in het zittingsblad omtrent de aanwezige rechters.

Wanneer tegenstrijdige vermeldingen in het arrest en in het zittingsblad niet toelaten vast te stellen, of al de rechters, die hebben deelgenomen aan de uitspraak van het bestreden arrest en het hebben ondertekend, wel de gehele behandeling van het onderzoek ter terechtzitting hebben bijgewoond, moet het bestreden arrest ingevolge art. 7 van de wet van 20 April 1810 vernietigd worden.

Barikian A.

Gelet op het bestreden arrest, gewezen door het Hof van Beroep te Gent op 3 Juli 1948;

Over het middel van verbreking, ambtshalve opgeworpen en afgeleid uit de schending van artikel 7 van de wet van 20 April 1810 :

Overwegende dat de uitgifte van het bestreden arrest vermeldt dat het werd uitgesproken door de derde kamer van het Hof van Beroep te Gent, samengesteld door Raadsheer Bossaert, dienstdoende Voorzitter, en de Raadsheren Jacquart en de Walque en dat het door deze magistraten werd ondertekend; dat, daarentegen, in het zittingsblad van dezelfde terechtzitting, waarop de beklaagde werd onderhoord en zijn verweermiddelen heeft voorgedragen en waarop het Openbaar Ministerie zijn vorderingen heeft uiteengezet, wordt aangewezen dat het Hof was samengesteld door Raadsheer Bossaert, dienstdoende Voorzitter, en de Raadsheren de Walque en Verougstraete; dat verder niet wordt vermeld dat in de loop der debatten de behandeling der zaak werd hernomen in aanwezigheid van een andere Raadsheer in vervanging van Raadsheer Verougstraete;

Overwegende dat de tegenstrijdige vermeldingen van het arrest en van het zittingsblad niet toelaten vast te stellen of al de rechters, die deel hebben genomen aan de uitspraak van het bestreden arrest en het hebben ondertekend, wel al de behandelingen van het onderzoek ter terechtzitting hebben bijgewoond;

Overwegende dat luidens artikel 7 van de wet van 20 April 1810, de arresten, gewezen door rechters die op al de terechtzittingen der zaak niet zijn aanwezig geweest, nietig zijn;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat onderhavig arrest zal worden overgeschreven op de registers van het Hof van Beroep te Gent en dat melding ervan zal gedaan worden op de kant der vernietigde beslissing;

Laat de kosten ten laste van de Staat;

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 25 October 1948.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Simon.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

1. Militaire rechtscolleges. — Bevoegdheid tot heropening der gesloten debatten.
2. Getuigen. — Horen van burgerlijke partij. — Voor-schrift van art. 316 Sv. — Eedformule van getuigen voor militaire rechtscolleges.

1. *Indien noch het O.M. noch de verdachten of hun raadslieden zich tegen de heropening van de gesloten debatten verzetten, is de voorzitter tot die heropening bevoegd; deze behoeft derhalve niet bevolen te worden bij een arrest van het Militair Gerechtshof.*

2. *Het horen van een burgerlijke partij als getuige heeft geen nietigheid tengevolge, indien het O. M. of een der betrokken partijen zich tegen dat verhoor niet hebben verzet.*

De bepaling van artikel 316 Sv. is niet op straf van nietigheid voorgeschreven.

Alhoewel krachtens het Wetboek van Militaire Strafvordering de getuigen vóór de militaire rechtscolleges de eed moeten afleggen in de bewoordingen voorgeschreven bij de artikelen 155, 189 en 211 Sv., heeft de eedaflegging in de bij artikel 317 Sv. bepaalde bewoordingen geen nietigheid ten gevolge, daar de uitvoeriger eedformule van artikel 317 Sv. al de bij eersteaangehaalde artikelen voorgeschreven bewoordingen inhoudt.

Verhavert en cs. t/ Palemans en cs., b.p.

Gelet op het bestreden arrest gewezen op 31 Mei 1948 door het Militair Gerechtshof zetelende te Antwerpen;

Aangaande de voorzieningen tegen de beslissing over de publieke vordering :

Over het eerste en het tweede middel : schending der wet doordat buiten de aanwezigheid van de beklaagden en van hun raadslieden de Voorzitter van het Hof de debatten die gesloten waren geweest, heropend heeft verklaard wanneer die maatregel slechts bij arrest kan bevolen worden :

Overwegende dat blijkens de vermeldingen van het proces-verbaal der terechtzetting van 24 Mei 1948 :

1) de Voorzitter van het Militair Gerechtshof in aanwezigheid van de drie beklaagden en van dezer verdedigers, nadat de burgerlijke partij Palemans Josephina zich, op zijn aanvraag, uit de zittingszaal verwijderd had, de debatten opnieuw geopend heeft;

2) de verdedigers van de drie beklaagden en het Openbaar Ministerie verklaard hebben geen bezwaar te opperen en zich niet te verzetten tegen het verhoor als getuige van voornoemde alhoewel deze zich burgerlijke partij had gesteld;

3) de Voorzitter de verdachten verwittigd heeft, aandachtig te zijn op hetgeen zij gingen horen;

Dat uit het vorenstaande blijkt dat de debatten heropend werden verklaard met instemming zowel van het Openbaar Ministerie als van de beklaagden en van hun raadslieden;

Overwegende dat, bij gebreke van betwisting, de heropening van de debatten tot de bevoegdheid van de Voorzitter behoort, dienvolgens niet moet bevolen worden bij het arrest van het Militair Gerechtshof;

Dat het eerste onderdeel in feite en het tweede onderdeel in rechte niet opgaan;

Over het derde middel : (zonder belang);

Over het vierde middel : schending van de artikelen 156, 182 van het Wetboek van Strafvordering doordat getuige Palemans, die zich burgerlijke partij had gesteld en zowel de terechtzittingen van de Krijgsraad als die van het Krijgshof had bijgewoond, desondanks onder eed werd gehoord en meer bepaaldelijk, doordat noch aan beklaagde Fruru, noch aan diens raadsman werd gevraagd of zij zich verzetten tegen bewust verhoor :

Overwegende dat blijkens de vermeldingen van het proces-verbaal der terechtzitting het Openbaar Ministerie en de raadslieden van al de beklaagden in het verhoor na eedaflegging van Palemans J. hebben toegestemd, dat uit geen enkel stuk der procedure waarop het Hof acht zou kunnen slaan, blijkt dat de beklaagden of een van hen zich tegen dit verhoor heeft verzet;

Overwegende dat bij gebreke van verzet vanwege het Openbaar Ministerie of van de overige betrokken partijen het horen als getuige van een burgerlijke partij geen nietigheid meebrengt;

Dat waar het aanvoert dat Palemans Josephina vooraleer zij als getuige werd gehoord de terechtzittingen zowel in eerste aanleg als in hoger beroep bijgewoond heeft, het middel is gegrond op de bepaling van artikel 316 van het Wetboek van Strafvordering, bepaling die niet is voorgeschreven op straf van nietigheid;

Dat geen van de twee onderdelen van het middel gegrond is;

Over het vijfde middel : (zonder belang);

Over het zesde middel aangevoerd door Fruru en Verhavert : schending van de artikelen 155 en 317 van het Wetboek van Strafvordering, doordat de getuigen die ter terechtzitting van 10 Mei 1946 door de Krijgsraad werden gehoord de eed hebben afgelegd voorgeschreven bij voormeld artikel 317 en niet die voorgeschreven bij de artikelen 155, 189, 211 van het Wetboek van Strafvordering :

Overwegende dat alhoewel luidens de reeds aangeduide bepalingen van het Wetboek van Militaire Strafvordering (wet van 15 Juni 1899) de getuigen die gehoord worden door de militaire rechtscolleges de eed moeten afleggen met de bewoordingen van de artikelen 155, 189, 211 van het Wetboek der Strafvordering, het afleggen vóór die rechtsmachten van de door artikel 317 van dit Wetboek voorziene eed geen nietigheid medebrengt daar deze meer volledige

en meer plechtige eedformule al de bewoordingen inhoudt die bij bovenvermelde artikelen voorgeschreven zijn;

Dat het middel in rechte faalt;

Overwegende bovendien dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven vormen werden nagekomen en dat de uitgesproken veroordelingen wettelijk zijn;

Aangaande de voorzieningen tegen de beslissing over de vorderingen van de burgerlijke partijen :

Overwegende dat aanleggers tot staving van hun voorzieningen geen enkel middel inroepen en dat het Hof er van ambtswege geen opwerpt;

Om die redenen :

Verwerpt de voorzieningen;

Verwijst aanleggers ieder in een derde der kosten.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer — 10 Februari 1949.

Voorzitter : M. de Clercq.

Raadsheren : M.M. De Bersaques en Axters.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Vermeulen.

Pleiters : Mrs Staessens en Van Tyghem.

Huur van handelshuis. — Ontruiming van het gehuurde. — Aanbod van een ander huis. — Termijn. — Bevoegdheid van de rechten in kort geding.

Bij een definitief vonnis betreffende de ontruiming van een handelshuis, moest de vraag tot schorsing van de uitvoering van het vonnis binnen de dertig dagen na het in werking treden van de wet van 28 Juni 1948 bij de rechter in kort geding ingeleid worden.

De eigenaar, die een ander huis ter beschikking van de huurder heeft gesteld in antwoord op die vordering, is aan de dertig dagen niet gebonden, wanneer hij het eerste aanbod door een ander wil vervangen.

Niet de vrederechter, doch de rechter in kort geding is in dit geval bevoegd, om over dit nieuw aanbod te wijzen.

Alhoewel het bevel, luidens de wet van 28 Juni 1948, niet vatbaar is voor hoger beroep, geldt deze regel niet voor de geschillen van bevoegdheid, doch het Hof kan de grond van het geschil niet tot zich trekken.

Matten t/Verbeke.

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en regelmatig werd ingesteld;

Overwegende dat art. 43 van de wet van 31 Juli 1947 alle verhuringen van handelshuizen van rechtswege verlengd heeft tot 1 Juli 1948; dat met het oog op het verstrijken van deze wettelijke verlenging, de rechtbank van eersten aanleg van Kortrijk op 19 Juni 1948 geïntimeerde veroordeeld heeft het handelshuis, toebehorend aan appellant, met 1 October 1948 te verlaten; dat echter de wet van 28 Juni 1948 het einde van deze wettelijke huurverlenging op 1 Januari 1949 gesteld heeft, aan de eigenaar toelatend de in-trekking van deze huurverlenging te vorderen, wanneer hij ter beschikking van de huurder een ander huis stelt, beantwoordend aan de behoeften van deze laatste; dat, wanneer een vonnis van ontruiming bestaat, dat kracht van gewijsde heeft, art. 3 van de wet van 28 Juni 1948 de huurder toeliet binnen de

dertig dagen zich voor de rechter in kortgeding tegen de uitvoering van dit vonnis te verzetten;

Overwegende dat, gebruik makend van deze laatste wetsbeschikking, geïntimeerde op 2 Juli 1948 voor de rechter in kortgeding de schorsing van het vonnis van 19 Juni 1948 had gevorderd, waarop appellant hem een ander handelshuis, gelegen in de Mandellaan, 92, te Roeselare had aangeboden; dat bij bevel van 24 Juli 1948 de rechter in kortgeding dit aanbod heeft aanvaard en op voorwaarde van zijne uitvoering, de vordering in schorsing van het vonnis van 19 Juni 1948 had verworpen;

Overwegende dat appellant op 3 September 1948 geïntimeerde in kortgeding heeft geroepen om te horen verklaren dat het aanbod van een handelshuis, gelegen in de Ardooiesteenweg, 273, te Roeselare, het aanbod van het huis in de Mandellaan, 92, mag vervangen; dat bij bevel van 11 September 1948 de rechter in kortgeding zich onbevoegd verklaard heeft; dat tegen dit laatste bevel de eigenaar hoger beroep heeft aangetekend;

Overwegende dat luidens art. 3 van de wet van 25 Maart 1876, gew. bij K.B. van 13 Januari 1935, de vrederechter bevoegd is in alle betwistingen betreffende huurcontracten; dat de vordering van de eigenaar tot intrekking van de wettelijke huurverlenging mits aanbod van een ander handelshuis, ingevoerd door de wet van 28 Juni 1948, in het algemeen op grond van de wet van 1876, bij de vrederechter dient ingeleid; dat echter, wanneer een eindvonnis van ontzuiming voorhanden is, de wetgever van deze regel is afgeweken en aan de rechter in kort geding heeft opgedragen de uitvoering van het vonnis te schorsen en in het gebeurlijk geval uitspraak te doen over het aanbod van de eigenaar een ander huis ter beschikking van de huurder te stellen; dat weliswaar de huurder de schorsing van het vonnis moest aanvragen binnen de dertig dagen na het in voege treden van de wet, hetgeen geïntimeerde gedaan heeft; dat echter, naar de bewoording van de wet, de eigenaar betreffende een nieuw aanbod aan deze dertig dagen niet gehouden is; dat dergelijke vordering in de bijzondere bevoegdheid van de rechter in kortgeding valt, niet op grond van art. 806 W.B.R., maar van de wet van 28 Juni 1948; dat immers de vrederechter niet bevoegd is te wijzen over de uitvoering of de schorsing van een vonnis van de rechtbank van eersten aanleg, in beroep op een beslissing van dezelfde vrederechter geveld; dat zo ook de rechter in kortgeding niet bevoegd ware, het op een waarachtige rechtswijgering zou uitlopen, hetgeen de wetgever zeker niet gewild heeft; dat de bevoegdheid van de rechter in kort geding des te redelijker is, dat hij in een eerste beslissing het aanbod van een huis in de Mandellaan reeds aangenomen heeft en hij de meest geschikte is om te oordelen of het nieuwe aanbod het eerste kan vervangen;

Overwegende dat luidens art. 3 par. 2 van de wet van 28 Juni 1948, de beslissing van de rechter in kortgeding in verhuuringszaken niet vatbaar is voor beroep; dat alhoewel deze beschikking niet van toepassing is, wanneer het voorwerp van het beroep de bevoegdheid betreft (Verbr. 22 Jan. 1925, Pas. 1925, I, 112; Verbr. 27 December 1900, Pas. 1901, I, 84; Verbr. 9 Januari 1896, Pas. 1896, I, 69), zij in ieder geval verhindert dat het Hof de grond van de betwisting tot zich trekke; (Verbr. 14 Juni 1883, Pas. 1883, I, 277; Verbr. 11 Mei 1923, Pas. 1923, I, 301).

Om deze redenen,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 Juni 1935,

Gehoord de heer Vermeulen, 1e Advocaat generaal in zijn tegenstrijdig advies;

Ontvangt het hoger beroep, verklaart het gegrond, dientengevolge doet het bestreden bevel te niet en opnieuw wijzende, zegt dat de rechter in kortgeding bevoegd is om over de onderhavige vordering te wijzen en wat de grond betreft, verzendt de zaak opnieuw naar de eersten rechter.

Veroordeelt geïntimeerde tot de kosten van de aanleg.

HOF VAN BEROEP TE GENT

Kamer van Inbeschuldigingstelling. —
15 Februari 1949.

Voorzitter: M. Verbeke.

Raadsheren: M.M. Belpaire en Van Mallegheem.

Substituut-Procureur-Generaal: M. Mathys.

Pleiters: Mrs. Claeys en Rombout.

Internering van abnormalen. — Onbevoegdheid van de onderzoeksgerechten om bij toepassing van de wet van 9 April 1930 misdaden te correctionaliseren.

Bij toepassing van de wet van 9 April 1930 zijn de onderzoeksgerechten niet bevoegd om zich uit te spreken omtrent het voorhanden zijn van verzachtende omstandigheden en op grond daarvan een misdaad te correctionaliseren. Immers, de wet van 4 October 1867 op de verzachtende omstandigheden geeft aan de onderzoeksgerechten de bevoegdheid tot correctionalisering van een misdaad alleen indien een straf wordt opgelegd. Deze bevoegdheid bestaat niet indien niet een straf doch slechts een maatregel van internering wordt toegepast.

De onderzoeksgerechten hebben met het oog op de duur van de uit te spreken internering alleen na te gaan of het gepleegde feit volgens de wettelijke omschrijving een misdaad dan wel een wanbedrijf oplevert.

O. M. t / J.

De Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent;

Gezien de stukken der strafrechtspleging in de zaak van: J., thans geïnterneerd in de psychiatrische afdeling van de gevangenis te Gent;

Verdacht van:

a) de misdaad van aanranding der eerbaarheid te hebben gepleegd, zonder geweld noch bedreigingen, op de persoon of met behulp van de persoon van J., zijn wettige dochter, kind dat de volle leeftijd van zestien jaar niet bereikt had op het ogenblik der feiten, met de verzwarende omstandigheid dat hij een bloedverwant in de opgaande linie van het slachtoffer is;

b) de misdaad van aanranding der eerbaarheid te hebben gepleegd, zonder geweld noch bedreigingen, op de persoon of met behulp van de persoon van C., kind dat de volle leeftijd van 16 jaar niet bereikt had op het ogenblik der feiten;

c) in het openbaar, de zeden te hebben geschonden door handelingen welke de eerbaarheid kwetsen, in tegenwoordigheid van S.;

d) aan S. en V. vrijwillig slagen of verwondingen te hebben toegebracht,

te Ste-Kruis bij Brugge, op meerdere stonden, op een niet verjaard tijdperk;

Gezien de beschikking, uitgesproken door de Raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg te

Brugge, in openbare terechtzitting van 28 Januari 1949, beschikking waarbij :

1° Verklaard wordt dat verdachte zich schuldig heeft gemaakt aan de feiten zoals voorzien en hierboven omschreven onder telastlegging a, b, c en d;

2° Verklaard wordt dat ten aanzien van de telastlegging, die aanleiding geeft tot criminele straf er verzachtende omstandigheden voorhanden zijn, spruitende uit de afwezigheid van voorgaande veroordelingen en het dienvolgens pas enkel maar een internering van vijf jaar ter zake uit te spreken;

3° De internering van verdachte bevolen wordt in een van de door de Regering daartoe bestemde en ingerichte bijzondere gestichten, gedurende een termijn van 5 jaar, en de onmiddellijke tenuitvoerlegging van deze beschikking gelast wordt;

4° Verdachte verwezen wordt in de onkosten van het geding begroot op 1.418,65 frank;

Gezien het beroep, op 29 Januari 1949 tegen voormelde beschikking ingesteld door de heer Procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te Brugge;

Overwegende dat dit beroep ontvankelijk is;

Ten gronde :

I. Wat het tijdstip der feiten van de telastlegging betreft :

Aangezien uit het onderzoek gebleken is dat de feiten der telastlegging op volgende tijdstippen en data gepleegd werden en als volgt in de hierboven vermelde telastlegging dienen aangestipt :

1° Feiten omschreven onder telastlegging a) : op verscheidene stonden tussen 26 Juni 1945 en 7 October 1948;

2° Feiten omschreven onder telastlegging b) : op verscheidene stonden tussen Maart en Mei 1945;

3° Feiten omschreven onder telastlegging c) : op verscheidene stonden tussen 7 October 1945 en 7 October 1948;

4° Feiten omschreven onder telastlegging d) : op verscheidene stonden tussen 7 October 1945 en 7 October 1948, o.m. in September 1948 en op 6 October 1948;

II. Wat betreft de telastlegging a) :

Overwegende dat de feiten, omschreven onder de telastlegging a), strafbaar zijn met dwangarbeid van 10 tot 15 jaar, ingevolge de artikelen 372 (art. 48, wet dd. 15 Mei 1912) 374 en 377, 1° en 2° lid, (art. 52 wet dd. 15 Mei 1912 en art. 2, 1° wet dd. 14 Mei 1947) van het strafwetboek;

III. Wat betreft de telastlegging b, c en d;

Overwegende dat de feiten, omschreven onder de telastlegging b) strafbaar zijn met opsluiting ingevolge de artikelen 372, 1° lid (art. 48 wet dd. 15 Mei 1912) en 374 van het Strafwetboek;

Dat de feiten, omschreven onder de telastlegging c) en d), strafbaar zijn met correctionele straffen, ingevolge de artikelen 385, 392 en 398 van het strafwetboek;

* * *

Overwegende dat uit het onderzoek gebleken is dat verdachte al de voormelde feiten gepleegd heeft, dewelke als misdaden en wanbedrijven door de wet gekwalificeerd worden;

Overwegende dat het vaststaat dat verdachte aan krankzinnigheid lijdt of door erge geestesstoornis of geesteszwakheid is aangedaan, waardoor hij onbekwaam wordt zijn daden te beheersen, en, dat deze geestestoestand een gevaar is voor de samenleving; dat het maatschappelijk verweer dienvolgens de onmiddellijke internering van verdachte vereist overeenkomstig de artikelen 1, 7 en 19 der wet dd. 9 April

1930, gedurende een termijn van 10 jaar, en niet 5 jaar, zoals de bestreden beschikking ten onrechte gedaan heeft;

Overwegende immers dat deze bestreden beschikking, zonder trouwens een onderscheid te maken tussen de misdaad gestraft met dwangarbeid (telastlegging a) en de misdaad gestraft met opsluiting (telastlegging b) ten onrechte deze misdaden, mits aanneming van verzachtende omstandigheden, blijkt te hebben gecorrectionaliseerd ten einde de duur van van de internering, voorzien wegens de misdaad, omschreven onder de telastlegging a) te herleiden tot vijf jaar;

Overwegende dat de wet dd. 4 October 1867 betreffende de verzachtende omstandigheden, gewijzigd en aangevuld door de wetten dd. 23 Augustus 1919 (art. 3) en 14 Mei 1937 (art. 3) aan de rechtsmachten van onderzoek alleen toelaat sommige misdaden anders te omschrijven, wanneer er naar aanleiding van verzachtende omstandigheden, slechts een correctionele straf zou dienen uitgesproken;

Overwegende dat zulks echter het geval niet is wanneer de rechtsmachten van onderzoek uitspraak dienen te doen ter zake van een krankzinnige of een verdachte, die door erge geestesstoornis of geesteszwakheid is aangedaan;

Overwegende inderdaad dat de uit te spreken internering in dergelijk geval niet alleen geen criminele straf is, maar dat deze maatregel zelfs niet als straf kan beschouwd worden (zie : Collignon en Van der Made « Loi de défense sociale » 1943, blz. 220 en 221; Verbreking : 11 December 1933; Pas. 1934, 1, 96; Verbreking : 26 Februari 1934; Pas. 1934, 1, 181);

Overwegende trouwens dat de abnormalen niet als delinkwenten, maar wel als zieken behandeld worden, en de wetgever dan ook logischer wijze geoordeeld heeft dat zij zich niet plichtig konden maken aan een misdaad of een wanbedrijf, doch alleen een feit konden plegen, dat als misdaad of wanbedrijf omschreven wordt (zie de tekst van art. 7 en art. 10 1° lid der wet dd. 9 April 1930, en Parlementaire bescheiden, Kamer Volksw. zittijd 1922, 23 Doc. n° 151);

Overwegende dat terloops dient opgemerkt dat de bij de bestreden beschikking ingeroepen rechtspraak (Brussel, K. I. 23 December 1942, R. D. P. October 1948, blz. 88) slechts een verkeerde toepassing blijkt te zijn geweest van het arrest geveld door het Hof van Verbreking op 20 December 1938 (Pas. 1938, I, 398) en deze rechtspraak sedert dien door hetzelfde Hof van Beroep volkomen gewijzigd werd (Brussel K. I. 12 September 1947, R. D. P. October 1948, blz. 91 en de noot, get. J. R.);

Gelet op de artikelen 203 van het wetboek van strafvordering, 140 der wet dd. 18 Juni 1869, de wet dd. 19 Augustus 1920, artikelen 1, 7, 8, 9, 11, 19, 29 der wet dd. 9 April 1930, 13 en 24 der wet dd. 15 Juni 1935;

Vordert dat het aan het Hof, Kamer van Inbeschuldigingstelling, behage, uitspraak doende in openbare terechtzitting, het beroep van de heer Procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te Brugge ontvankelijk en gegrond te verklaren; statuerende bij eenparigheid van stemmen, de bestreden beschikking te niet te doen en opnieuw wijzende;

1° Te verklaren dat de onder telastlegging a, b, c, en de omschreven feiten gepleegd werden op de tijdstippen en data zoals in onderhavige vordering nader aangeduid;

2° Te verklaren dat verdachte de feiten, omschreven onder de telastlegging a, B, c, en d en als misdaden en wanbedrijven gekwalificeerd, gepleegd heeft;

3° De onmiddellijke internering te gelasten van verdachte in een van de door de regering daartoe bestemde en ingerichte bijzondere gestichten voor een termijn van tien jaar;

4° Verdachte te verwijzen in al de onkosten van het geding;

Gedaan op het Parket-generaal te Gent op 2 Februari 1949;

.....;

Het Hof, gelet op artt. 13 en 24 der wet van 15-6-1935;

Gelet op de voorgaande vordering van de heer Procureur-generaal;

Aannemende de beweegredenen erin aangehaald;

Overwegende dat het hoger beroep ingesteld door de heer Procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te Brugge de 29 Januari 1949 tegen de beschikking van de raadkamer dd. 28 Januari 1949 ontvankelijk en gegrond is;

Overwegende dat het vaststaat dat al de feiten gepleegd heeft in de vordering van de Procureur-generaal aangeduid op de tijdstippen en data erin vermeld en dat deze feiten als misdaden en wanbedrijven door de wet gekwalificeerd worden;

Overwegende dat het vaststaat dat hij aan krankzinnigheid lijdt of door erge geestesstoornis of geesteszwakheid is aangedaan waardoor hij onbekwaam wordt zijn daden te beheersen en dat deze geesttoestand een gevaar is voor de samenleving;

Overwegende dat de bestreden beschikking ten onrechte de internering van heeft bevolen gedurende een termijn van vijf jaar, met aanneming van verzachtende omstandigheden ten aanzien van de telastlegging voorzien sub. littera a);

Overwegende dat waar het gaat om de toepassing van de wet van 9 April 1930, de rechtsmachten van onderzoek de macht niet bezitten om zich uit te spreken omtrent het voorhanden zijn van verzachtende omstandigheden;

Dat de internering immers niet als een straf wordt beschouwd en de rechter, die ze uitspreekt, vooraf niet dient te onderzoeken, of de krankzinnige zich plichtig heeft gemaakt aan een misdaad of een wanbedrijf maar wel of hij een feit heeft gepleegd dat als misdaad of wanbedrijf omschreven wordt; dat met het oog op de duur van de uit te spreken internering, de rechter moet nagaan hoe dit feit door de wet strafbaar wordt gesteld;

Om deze redenen,

Het Hof,

Kamer van Inbeschuldigingstelling,

Uitspraak doende in openbare terechtzitting, gelet op de wetsbepaling aangeduid in de voorgaande vordering van de heer Procureur-generaal, wijzende bij eenparigheid van stemmen;

Ontvangt het hoger beroep, verklaart het gegrond, doet de bestreden beschikking te niet en opnieuw wijzende, zegt dat op de tijdstippen en data aangeduid in de voormelde vordering de feiten in deze vordering omschreven onder littera a, b, c en d, die als misdaden en wanbedrijven gekwalificeerd zijn, gepleegd heeft;

Beveelt dat hij zal geïnterneerd worden in een van de door de regering daartoe bestemde en ingerichte gestichten, gedurende een termijn van tien jaar;

Gelast de onmiddellijke tenuitvoerlegging van het onderhavig arrest, enz...

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer — 6 November 1948.

Voorzitter : M. Stellfeld.

Rechters : M.M. Blockx en Ceulemans.

Pleiters : Mrs Wagemans en Verbaet.

1. Gemeentescholen. — Inrichting van schoolreizen door reisagentschap. — Afwezigheid voor contractuele band. — Geen verworven recht van een gewoon leverancier tegenover de gemeente. — Bevoegdheid van het gemeentebestuur.
2. Onrechtmatige overheidsdaad. — De ongerechtvaardigde aantasting van de goede naam van een leverancier is een onrechtmatige daad. — Hoofdelijke aansprakelijkheid van de schuldige ambtenaar en van de gemeente.

1. Bij gebreke van enige contractuele band tussen partijen ontleent een reisagentschap geen enkel verworven recht aan het feit, dat het jaren lang krachtens bestelling van hoofden der gemeentescholen en met goedvinden van het gemeentebestuur schoolreizen heeft ingericht.

Krachtens art. 14 der organieke wet op het Lager Onderwijs i.v.m. art. 90, 3° van de Gemeentewet is het gemeentebestuur ten allen tijde gerechtigd te bepalen, dat voortaan de bestellingen ten behoeve van de gemeentescholen aan de bepaalde firma's zullen worden gedaan met uitsluiting van andere.

2. De uitsluiting van een bepaalde firma zonder opgave van redenen, medegedeeld aan een vrij groot aantal personen (in casu schoolhoofden), terwijl tegen die firma geen ernstige grieven bestaan, tast de goede naam van deze aan en is derhalve een onrechtmatige daad.

Voor de daardoor veroorzaakte schade zijn hoofdelijk aansprakelijk 1° de ambtenaar (de inspecteur van het gemeenteeonderwijs), die de maatregel van uitsluiting heeft genomen en medegedeeld zonder inachtneming der vereiste voorzichtigheid en discretie; 2° de gemeente krachtens art. 1384 B.W. wegens de onrechtmatige daad van haar « aange-stelde ».

Heuvelmans t/ Stad Antwerpen en S.

Overwegende dat de vordering strekt tot veroordeling van beide verweerders tot hoofdelijke betaling van een schadevergoeding van 150.000 Frank, met interesten en kosten, wegens de schade, door hen aan eisers berokkend door het uitvaardigen van een niet-gemotiveerd en ongegrond verbod aan de schoolhoofden der Antwerpse gemeentescholen om voortaan nog schoolreizen in te richten met het reisagentschap « Globe » te Antwerpen, waarvan eisers de uitbaters zijn;

Aanleiding tot het geding :

Overwegende dat niet betwist wordt dat voormeld agentschap sinds verscheidene jaren regelmatig van talrijke schoolhoofden opdrachten ontving voor het inrichten van schoolreizen;

Dat op 13 Februari 1948 de 2e verweerder in zijn hoedanigheid van gemeentelijk hoofdinspecteur tijdens een vergadering der schoolhoofden plotseling aan deze laatsten verbod oplegde voortaan nog reiscontracten af te sluiten met dit agentschap, en zulks zonder enigen uitleg te verstrekken nopens de redenen of omstandigheden, die tot bedoeld verbod aanleiding hadden gegeven;

Dat, na ettelijke voetstappen door eisers aangewend, en nadat 2e verweerder op 4 Maart 1948 een briefje aan eisers had bezorgd waarin hij de maatregel officieus introk, eindelijk op 10 Maart 1948 een bericht van de Schepen van Onderwijs meldde, dat «de schoolhoofden met een reisagentschap naar hun keuze mochten onderhandelen voor het ondernemen van uitstappen of schoolreizen»;

Dat eisers echter beweren en het niet formeel tegengesproken wordt, dat intussen bijna al de schoolreizen voor het seizoen 1948 reeds bij andere agent-schappen besproken waren, dat het verbod ook in de randgemeenten bekend was geraakt, en dat in elk geval de schoolhoofden van Antwerpen, gezien het verbod, niet met eisers durfden contracteren;

Dat zij hun vordering dan ook doen steunen op twee gronden: 1° het uitblijven van contracten voor 1948,

2° benadeling van hun handelsfaam in het algemeen;

Ontbreken van Contracten vóór 1948 :

Overwegende dat de vordering, voor zover zij steunt op dit middel, ongegrond voorkomt;

Dat immers tussen beide partijen geen enkele contractuele band bestaat en de gemeente derhalve, evenals een gewoon particulier, volstrekt vrij is haar bestellingen toe te vertrouwen en ook te onttrekken aan gelijk welke leverancier, zonder dat zij verplicht is hiervoor enige reden op te geven;

Dat zelfs, indien eisers gedurende veel jaren en tot algemene voldoening schoolreizen hebben ingericht, hieruit voor hen geen enkel verworven recht voort-spruit, krachtens hetwelk zij de gemeente zouden kunnen dwingen verder bestellingen bij hen te plaatsen, noch zelfs hun aanbiedingen in overweging te nemen;

Dat eisers evenwel opwerpen, dat de Stad Antwerpen bij rondschrjven dd. 3 Mei 1938 aan de schoolhoofden heeft laten weten, dat zij mochten contracteren met een reisagentschap naar hun keuze, mits dit laatste aan bepaalde voorwaarden voldeed, en dat eisers aan deze voorwaarden steeds hebben voldaan;

Dat hierdoor echter niets gewijzigd wordt aan het beginsel, voorzien in art. 14 der organieke wet op het Lager Onderwijs en door art. 90, 3° van de Gemeentewet, volgens hetwelk het dagelijks bestuur van de gemeentescholen bij het Gemeentebestuur berust;

Dat derhalve de Gemeenteraad, het Schepencollege, de Schepen van Onderwijs, en, ingevolge opdracht, ook de gemeentelijke inspecteur, steeds het recht hebben om bij maatregel van dagelijks bestuur de aankopen of bestellingen voor de scholen te centraliseren en ze aan één of meer bepaalde leveranciers toe te wijzen, met uitsluiting van al de anderen;

Dat weliswaar in veel gemeenten de door art. 22 der organieke wet voorziene aankopen van materiaal, overgelaten worden aan de onderwijzers of aan de schoolhoofden (Vgl. Bauwens L., Code général de l'enseignement primaire et normal, Brussel, 1923, t. I, n° 565 e.v.); dat ook het modelreglement der lagere scholen in dien zin werd opgevat (Min. Besluit dd. 20 Augustus 1922), maar dat het inrichten van schoolreizen vooreerst valt onder de facultatieve uitgaven, die vrijelijk door de gemeente geregeld worden (Vgl. Bauwens, n° 569; Troch, A., Wet tot regeling van het Lager Onderwijs, Antwerpen, 1942, blz. 75) en dat vervolgens, zelfs voor de verplichte uitgaven, de gemeente door niets belet wordt deze aankopen, bestellingen of contracten, te centraliseren, en ze aan leveranciers naar haar keuze toe te vertrouwen;

Overwegende dat het rondschrjven van 3 Mei 1938 dus niet mag verklaard worden in die zin, dat de gemeente daardoor onverbiddelijk zou gebonden zijn, maar dat het integendeel slechts enige kracht bezit, zolang en voor zover de betrokken autoriteiten het niet nuttig achten anders luidende maatregelen te nemen;

Dat de schade, welke eisers geleden hebben door het uitblijven van contracten voor 1948, voorzeker voortspruit uit de maatregel van 2e verweerder, maar dat men vruchteloos zoekt naar enige gekarakteriseerde fout in zijn hoofd;

Dat de vordering in dit opzicht dus ongegrond is;

Schade aan handelsfaam :

Overwegende dat de eis echter gegrond voorkomt voor zover hij steunt op schending van de handelsfaam van eisers;

Dat immers ieder goede handelaar recht heeft op zijn gevestigde faam, die de noodzakelijke voorwaarde uitmaakt voor de bloei zijner zaak;

Dat in dit opzicht de getroffen maatregel onhandig en schadelijk voorkomt;

Dat er inderdaad een groot verschil bestaat tussen het positief aanwijzen van één of meer begunstigten en het uitdrukkelijk uitsluiten van één bepaald handelaar;

Dat een maatregel van de eerste soort, (dewelke een gemeentebestuur voorzeker mag nemen) enkel blijk geeft van een zekere voorkeur of favoritisme voor bepaalde leveranciers, maar dat hij anderzijds de faam van de niet-begunstigten onbesproken laat;

Dat integendeel een exclusieve tegen één bepaald persoon of tegen één bepaalde firma, onvermijdelijk de aandacht op deze persoon of firma moet vestigen en wel in ongunstigen zin, en dit a fortiori wanneer verzwegen wordt om welke reden deze leverancier uitgesloten wordt;

Dat dit onvermijdelijk de indruk moet wekken dat er zeer ernstige bezwaren tegen hem bestaan, en dat zulks des te erger is, wanneer deze maatregel bekend gemaakt wordt aan een groot aantal schoolhoofden, die er verder over spreken met derden;

Dat niemand zal betwisten dat een gemeenteverheid het recht heeft in het algemeen belang zulke exclusieve uit te vaardigen, maar dit alleen wanneer er inderdaad ernstige grieven tegen dien persoon of die firma bestaan;

Overwegende dat verweerders het willen doen doorgaan alsof de maatregel het gevolg is van een tweetal incidenten, die zich zouden voorgedaan hebben naar aanleiding van reizen in 1937 en in 1947;

Dat dit echter niet aan te nemen is, daar het betrekkelijk geringe tekortkomingen betreft, die bij gelijk welk reisagentschap kunnen voorkomen, en dat inmiddels toch talrijke reizen aan eisers werden toe-vertrouwd, waarover niet geklaagd wordt;

Dat zich uit het debat en uit de voorgebrachte dossiers wel de indruk opdringt, dat de aanleiding tot de maatregel eerder dient gezocht te worden in een verslag, hetwelk eisers aan de schepen van onderwijs hebben gezonden, betreffende het onbetamelijk gedrag van de leerkrachten en leerlingen van een gemengde beroepsschool tijdens een driedaagse reis naar het Groot-Hertogdom Luxemburg;

Dat de betrokken leerkrachten en waarschijnlijk ook de 2e verweerder de ernst van dit verslag in twijfel hebben getrokken en de zaken willen voorstellen alsof het reisagentschap en niet zij zelf schuld hadden aan het gebeurde;

Dat uit de voorgebrachte rapporten duidelijk blijkt

dat eisers goed gedaan en te goeder trouw gehandeld hebben met de schepen in te lichten, en dat de tegen hen uitgevaardigde exclusieve dus ongegrond is, hetgeen trouwens door de schepen van onderwijs impliciet erkend werd, daar deze laatste het verbod terugtrok;

Dat het de Rechtbank voorkomt dat zij voldoende ter zake ingelicht is en dat de onderzoeksmaatregelen, voorgesteld door eisers en door verweerders dan ook overbodig zijn;

Overwegend dat door een dusdanig lichtzinnig verbod de handelsfaam van eisers moet geschaad zijn, te meer, daar het verbod in aanwezigheid van al de schoolhoofden werd uitgevaardigd, terwijl de intrekking ervan eerder op een onopvallende wijze is geschied;

Dat anderzijds de toe te kennen schadevergoeding niet mag overdreven worden, daar het verbod officieel slechts bestaan heeft van 13 Februari tot 10 Maart 1948;

Overwegende dat de 2e verweerder persoonlijk aansprakelijk dient gesteld te worden voor het gemis aan voorzichtigheid en discretie, waarvan hij blijk gegeven heeft in de uitoefening van zijn functie (Vgl. De Page, *Énumération des fautes*, in *Traité él.*, t. II, n° 941 in fine, blz. 884);

Overwegende dat eerste verweester, krachtens art. 1384 B.W.B. aansprakelijk dient gesteld voor deze fout van haar aangestelde (zie De Page, t. II, N°s 1065, 3° en 1066, 3°);

Overwegende ten slotte dat de schadevergoeding hoofdelijk dient opgelegd te worden, daar zulks algemeen aangenomen wordt bij burgerlijke verantwoordelijkheid voor fouten van derden (Vgl. De Page, t. II, n° 1032, lit. B.);

Om deze redenen,

De Rechtbank, na erover beraadslaagd te hebben, recht doende op tegenspraak; alle andere, verdere en strijdige besluiten verwerpend,

verklaart de vordering ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond;

veroordeelt beide verweerders hoofdelijk om aan eisers te betalen als schadevergoeding de som van twintigduizend frank, te vermeerderen met de gerechtelijke interesten;

verwijst beide verweerders hoofdelijk in de gedingkosten;

zegt voor recht dat er geen aanleiding bestaat dit vonnis uitvoerbaar te verklaren bij voorraad.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE SINT NIKLAAS

1e Kamer — 8 Februari 1949.

Voorzitter: M. Dirix.

Referendaris: M. Thuysbaert.

Pleiters: Mrs De Pesseroey en A. Diercxsens.

1. **Dagvaarding.** — Voorwerp van de eis. — Vermelding van onrechtmatige daad zonder precisering van de schuld t.a.v. de bij de wet strafbaar gestelde daad.

2. **Verknachtheid.** — Begrip. — Verzoek tot verwijzing naar de burgerlijke rechtbank.

1. *Het voorwerp van de eis is voldoende bepaald wanneer de dagvaarding de onrechtmatige daad vermeldt zonder de schuld van de gedaagde te preciseren,*

wanneer die daad bij de wet strafbaar is gesteld. In dit geval bestaat er een wettelijk vermoeden van schuld.

2. *Wanneer twee vorderingen, aanhangig de ene bij de burgerlijke en de andere bij de handelsrechtbank, zo nauw met elkander verbonden zijn, dat de mogelijkheid van tegenstrijdige vonnissen niet uitgesloten is, indien de twee zaken afzonderlijk mochten worden berecht, bestaat er aanleiding, om, bij toepassing van art. 37bis, 3° van de Wet van 15 Maart 1932, de zaak, die aanhangig is bij de rechtbank van koophandel te verwijzen naar de burgerlijke rechtbank.*

Sanders t/ P.V.B.A. Confiserie Scott.

Gezien het exploit van rechtsingang van 22 December 1948, betekend door het ambt van deurwaarder Paul De Laet, te Antwerpen;

Aangezien de eis er toe strekt «gedaagde te horen verwijzen om, voor de redenen uiteengezet in de inleidende dagvaarding, aan de aanlegger te betalen de som van 26.392 fr., met de rechterlijke intresten en kosten; het tussen te komen vonnis uitvoerbaar te horen verklaren bij voorraad, niettegenstaande welkdanig verhaal, zonder borgstelling en zonder recht op cantonnement»;

Aangezien de aanlegger, tot staving van zijn eis, aanvoert dat, op 2 April 1947, de auto-camion van verweester te Lokeren, Puttenen, zijn stal heeft ingereden, zodanig dat deze thans bouwvallig is; dat hij, dientengevolge, schade heeft geleden voor een bedrag van 26.392 frank;

Over de ontvankelijkheid van de rechtsvordering: Aangezien de verweester, in de eerste plaats, de ontvankelijkheid van de eis betwist, om reden de aanlegger, in zijn inleidend exploit, de fout niet bepaalt waaruit haar verantwoordelijkheid zou voortspruiten;

Aangezien de aanlegger hierop terecht antwoordt dat de chauffeur die verweester's wagen bestuurde, zijn stal heeft ingereden, en de grondslag van zijn vordering hiermede voldoende is aangegeven;

Aangezien de verweester niet ontkent dat, zoals wordt aangevoerd in het inleidend exploit, haar auto-camion, op 2 April 1947, te Lokeren, Puttenen, de stal van aanlegger heeft ingebeukt en aanzienlijk beschadigd;

dat deze daad van verweester een schending betekent van het eigendomsrecht van aanlegger, daad welke door de Strafwet wordt beteugeld;

Aangezien dat de overtreding van een strafwet altijd, in zich, de fout insluit voorzien bij art. 1382 van het B. W., daar geen straf denkbaar is zonder schuld; dat er uit volgt dat, het materiële feit van de overtreding of van het misdrijf eenmaal bewezen zijnde, de wet er een vermoeden van schuld uit afleidt in hoofde van de dader;

dat, indien deze laatste een omstandigheid inroept, waardoor zijn schuld wordt uitgeschakeld, zoals overmacht of de fout van een derde, het hem behoort het wettelijk vermoeden te niet te doen (Verbr. 6 Maart 1934, Pas. 1934, I, 207);

Aangezien de ontvankelijkheid van de eis, dienvolgens, ten genoegen van rechte bewezen is;

Over de verknachtheid:

Aangezien de verweester ook nog opwerpt dat de huidige rechtsvordering verknocht is met een ander geding, door haar, op 23 Maart 1948, ingeleid bij de burgerlijke rechtbank te Dendermonde, tegen de derde persoon die, volgens haar, de algehele en uitsluitende verantwoordelijkheid draagt voor het ongeval, en dus ook, van de schade er door veroorzaakt;

dat, immers, het kwestieuze ongeval te wijten is aan de fout van een fietster, met name Van Gysel Justine, die, uit een secundaire weg komend, de hoofdbaan Antwerpen-Gent is opgereden zonder zich vooraf te vergewissen of de hoofdweg vrij was; dat, bij het onverwachts opduiken van de fietster, verweerster, ten einde een dodelijk ongeluk te voorkomen, verplicht geweest is plots een ontwijkingsmanoeuvre uit te voeren, met het gevolg dat haar wagen, mede door de glibberigheid van de baan, tegen de schuur van aanlegger is terecht gekomen;

Aangezien niet ernstig kan betwist worden dat de fietster Van Gysel, alhoewel derde ten aanzien van onderhavig geding, evenzeer betrokken is bij de kwestie der verantwoordelijkheid als verweerster zelf;

dat het, inderdaad, niet mogelijk is dit punt op te lossen zonder voorafgaandelijk kennis te nemen van al de omstandigheden waarin het ongeval zich heeft voorgedaan;

dat zulks, ten andere, impliciet wordt toegegeven door de aanlegger zelf waar hij verklaart dat de toegebrachte schade het gevolg is van een verkeerd manoeuvreren van verweerster, die de fietster had kunnen ontwijken zonder de stal in te rijden, dan wanneer de verweerster volhoudt dat de schade, die ze aan het gebouw van aanlegger heeft veroorzaakt, uitsluitend te wijten is aan de wielrijdster die zich, om zo te zeggen, onder de wielen van haar wagen heeft geworpen;

Aangezien dat uit hetgeen voorafgaat, onbetwistbaar, blijkt dat er tussen de huidige rechtsvordering en het geding, dat aanhangig is bij de burgerlijke rechtbank te Dendermonde, een zodanig verband bestaat dat de mogelijkheid van tegenstrijdige vonnissen niet uitgesloten is indien de twee zaken afzonderlijk gevonnist worden (Van Bauwel, Het Procesrecht, D. II, bl. 129, nr 377; Luik, 2 April 1927, Jur. Liège, 1927, 185; Antwerpen, 20 Februari 1929, P. P. 1929, 298; R. v. K. Brussel, 27 October 1932, P. P. 1932, 398);

dat, inderdaad, het best mogelijk is dat de Rechtbank van Koophandel, na onderzoek van de grond der zaak, zou beslissen dat verweerster alléén de schuld draagt van het ongeval met al de schadelijke gevolgen ervan, dan wanneer de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde zou oordelen dat de algemene verantwoordelijkheid van het gebeurde op de wielrijdster rust;

dat de mogelijkheid alleen van dergelijke tegenstrijdige beoordeling der feiten, de verknochtheid van beide zaken afdoende bewijst;

dat, overigens, niet vereist wordt, opdat twee vorderingen zouden verknocht zijn, dat beide gedingen zich tussen dezelfde partijen bewegen; dat het volstaat, dat ze zo nauw met elkander verbonden zijn, dat een goede rechtsbedeling vergt dat ze bij één en zelfde vonnis berecht worden (R. v. K., Bergen, 7 December 1931, P. P. 1932, 162);

Aangezien dat, de verknochtheid aldus bewezen zijnde, de verwijzing moet gebeuren met inachtneming van de regelen voorgeschreven door art. 37 bis, 3° van het Wetb. van Burgerl. Rechtsv.; dat voormeld artikel bepaalt dat de rechtbank van eerste aanleg verkozen wordt boven de andere rechtbanken;

Om deze redenen :

De Rechtbank, gelet op de artikelen 2, 37 en 41 van de wet van 15 Juni 1935, op het gebruik der talen in gerechtszaken, vonnissende op tegenspraak, alle verdere of strijdige besluiten van de hand wijzende, verklaart de eis ontvankelijk; zegt voor recht dat er verknochtheid bestaat tussen het onderhavig rechts-

geding en de vordering ingesteld voor de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, bij dagvaarding van 23 Maart 1948, tegen hoger genoemde Van Gysel; gevolglijk, verwijst de huidige rechtsvordering naar de burgerlijke rechtbank van Dendermonde;

Kosten ten laste van aanlegger.

BIBLIOGRAPHIE

SIMON Jules. — **Strafvordering.** — Handboek van het Belgisch Strafprocesrecht. — I en II. — Brussel, Etablissements Emile Bruylant. — 1949.

Het lijvig leerboek van strafvordering, dat thans uitgegeven is geworden door Prof. Simon, Raadsheer bij het Hof van Verbreking, komt de belangrijke reeks in het Nederlands geschreven studieboeken over het Belgisch recht op de gelukkigste wijze aanvullen.

Buiten een paar volstrekt verouderde werken, zoals deze van De Hoon en van Vliebergh, was er sedert jaren in de Vlaamse rechtsliteratuur niets meer op dit gebied verschenen. Het boek van Prof. Simon is veel meer dan een studieboek voor de Vlaamse studenten in de rechten. Het is een uitgebreid leerboek van het Belgisch strafprocesrecht dat voor de praktijk van het allergrootste belang zal zijn.

Niemand was meer aangewezen om dit belangrijk werk te schrijven dan de auteur die niet alleen sedert jaren professor is in strafrecht en strafvordering aan de Universiteit te Gent, doch die tevens in de magistratuur een allreschitterendste loopbaan achter zich heeft in dewelke hij thans tot het Hof van Verbreking is opgeklommen. Het was ook algemeen gekend dat Prof. Simon meerdere uiterst belangrijke studies over het strafprocesrecht gepubliceerd heeft in het Répertoire pratique du droit belge.

De schrijver van het boek is dus zowel wat de theorie als de praktijk betreft op de meest grondige wijze met het onderwerp vertrouwd en zulks is dadelijk te merken aan de meesterlijke wijze waarop het behandeld is geworden.

Heel de uitvoerige stof van de opsporing der misdrijven, het onderzoek, de vonnisgerechten, de bevoegdheid, de rechtspleging ter zitting, de rechtsmiddelen tegen de strafrechterlijke beslissingen en eindelijk de speciale procedure voor het Hof van Assisen en het Hof van Verbreking, met tenslotte de burgerlijke vordering vóór de strafrechtbanken, wordt ontleed in twee livige boekdelen die gezamenlijk bij de 700 bladzijden bedragen. Zakelijk en klaar worden de beginselen uiteengezet, door menigvuldige voorbeelden worden ze verduidelijkt en aan de werkelijkheid getoetst en overvloedig wordt melding gemaakt van de rechtspraak.

De twistpunten, die telkens in het licht gesteld worden, worden opgehelderd niet in de zin van juridische haarkloverij, maar met de bedoeling de meest praktische oplossing te doen ingang vinden.

Het is zeldzaam dat een boek in zo grote mate beantwoordt aan één dubbel doel. Van de ene kant is het voor de studerende een onschatbare wegwijzer, die door het voortdurend aanhalen van praktische voorbeelden op spannende wijze in deze lastige stof inleidt, en van de andere kant zullen de practici, de magistraten en advocaten steeds met gretigheid het boek van Prof. Simon ter hand nemen om er de oplossing in te vinden en de jurisprudentiële aanwijzingen betreffende soms zeer lastige vraagstukken.

Wij mogen dan ook met enthousiasme dit nieuwe werk van Prof. Simon begroeten dat de wetenschappelijke faam van de schrijver in de hoogste mate eer aandoet en dat een rijke aanwinst is voor onze Vlaamse rechtsliteratuur.
R. V.

DUYNSTEE W. J. A. J. — **Burgerlijk recht en zielzorg.** — 6e druk. — L. C. G. Malmberg. — 's Hertogenbosch. — 1948.

Van het werk van Prof. Duynstee der R. K. Universiteit te Nijmegen is thans een 6de druk verschenen. Dit werk, dat in Nederland een zo groot succes heeft gekend, is in België haast onbekend. Het is nochtans van aard om in de Vlaamse provinciën heel wat belangstelling te wekken.

De schrijver heeft zich ten doel gesteld een inleiding te geven tot het Nederlands burgerlijk recht van uit het bijzonder standpunt van het Rooms Katholiek geloof. Alle principes van de burgerlijke wetgeving worden in verband gebracht met de voorschriften der Kerk en de christelijke moraal. De bedoeling van de auteur is geweest de beginselen van het Nederlandse recht ter beschikking te stellen van geestelijken, seminaristen en sociale werkers. Dit bescheiden opzet is echter door de uitwerking van het boek in hoge mate overtroffen. Niet alleen geeft het een voortreffelijke uiteenzetting van de principes van het Nederlands burgerlijk recht, doch waar het de burgerlijke rechtsregels in verband brengt met deze van het kanoniek recht en van de theologie bezorgt het aan de juristen een hoeveelheid wetenswaardigheden die door hen ten zeerste zullen op prijs gesteld worden.

Het is dan ook niet te verwonderen dat dit boek thans reeds een 6de uitgave beleeft.

GOSSIEAU Albert. — **Les régimes matrimoniaux. — Chronique de Jurisprudence (1940-1948).** — Buxelles, Maison Ferdinand Larcier S.A., 1949.

Met grote belangstelling is in het Journal des Tribunaux de kronijk gevolgd geworden welke Mr. Albert Gossieau heeft gewijd aan de rechtspraak der laatste jaren over het huwelijksgoederenrecht.

De auteur heeft nu de uitstekende gedachte gehad deze « Chronique de Jurisprudence (1940-1948) » in een afzonderlijke uitgave te drukken. Hij heeft daardoor aan de juristen een belangrijke dienst bewezen.

Het is thans niet meer nodig, om een overzicht van de rechtspraak te vinden op dit belangrijk gebied, in het tijdschrift te gaan zoeken; men vindt dadelijk wat men nodig heeft in deze brochure.

Heel de rechtspraak van het huwelijksgoederenrecht is gerangschikt geworden onder enkele hoofdingen die de stof op klare wijze indelen. De auteur bepaalt zich niet tot een reproductie van de inhoud der rechterlijke beslissingen, doch voorziet elk aangehaald vonnis of arrest met beknopt doch zakelijk commentaar en geeft voor het overige een schat van verwijzingen naar de rechtsleer.

Deze brochure is voor al wie een aangelegenheid op het gebied van het huwelijksgoederenrecht heeft te bestuderen, een onmisbare wegwijzer.

BALIELEVEN

Conferentie der Jonge Balie bij de Rechtbank van Eerste Aanleg te Mechelen

Wij vernemen met het grootste genoegen dat de Conferentie der Jonge Balie bij de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen opnieuw werd opgericht.

Het bestuur bestaat thans uit Mr. J. Marijnen, als Voorzitter, Mr. Fr. Maerten als ondervoorzitter en Mr. M. Eyskens als secretaris.

Ter gelegenheid van de heroprichting der Conferentie zal er op Zaterdag, 19 Maart aanstaande een plechtige feestzitting plaats hebben in de Troonzaal van het Gerechtshof te Mechelen. De Heer Staatsminister Dr. Fr. Van Cauwelaert, Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, zal het onderwerp behandelen « Europa en de Atlantische Unie ».

Wij wensen van harte aan de Mechelse Conferentie een voorspoedig bestaan en een vruchtbare werkzaamheid.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad. — Afl. 11 van 12 Maart 1949.

Mr. H. Mulderije, Ontzetting van rechten en kerkelijk ambt. — Mr. A. J. H. Hanks Drielsma, Het Ontwerp Advocatenwet. — Mr. M. G. J. Beverd, Een protest tegen de aanranding van de menselijke waardigheid. — Mr. J. R. Stellinga, De aanvaarding van

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-Ambt en Registratie. — 12 Maart 1949 nr. 4077.

Mr. C. W. Dubbink, De Estlandse nalatenschap. — het internationale recht.

J. D. Le Grand, Het ambtelijk oordeel. — Mr. W. R. Emmen Riedel, De I. F. A. « Consultatieve Member » van de Fiscale Commissie der U.N.O. — Mr. P. W. Van der Ploe, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Vennootschapsrecht.

Journal des Tribunaux. — 13 Maart 1949 nr. 3802.

La Haye Marcel et Vankerckhove Jos, L'application des lois exceptionnelles en matière de baux à loyer. — M. Tienrien, L'avocat a-t-il un privilège pour le paiement de ses honoraires au répressif?

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"